

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

**Lerikdə
qonşularının
qulağını
kəsən
qohumlar
tutuldu**

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 31 may 2016-cı il Çərşənbə axşamı № 117 (6438) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**Nazir Bakıda sökülən tarixi binalar barədə danışdı -
"...proses davam edəcək"**

Əbülfəs Qarayev "Sovetski"də söküntüsünə başlanılan qədim tikililərlə bağlı açıqlamalar verdi, səbəblər göstərdi...

yazısı səh.5-də

Rusiya ermənilərə dron silahları verəcək?

yazısı səh.4-də

Cəbhə xəttində sakitlikdir, bəs diplomatik cəbhədə?

yazısı səh.6-də

Müxalifət 28 may törənlərini də özünün iç yarışına çevirib

yazısı səh.10-də

Obamanın demokratiya üçün etmədikləri - istəmədi, yoxsa bacarmadı?

yazısı səh.11-də

Razi Nurullayev söyüşlü status yazdı - səbəb?

yazısı səh.10-də

Xaricdən kredit götürmək realdır mı...

yazısı səh.12-də

Bakılılar "Bakının soyqırımını dayandırın" aksiyasına başladılar

yazısı səh.10-də

Türk düşmənlərinin İstanbul nostaljisi - 563 ildir həzm edilməyən fəth...

yazısı səh.11-də

Adamları istirahət adı ilə son mənzilə aparan avtobuslar...

yazısı səh.13-də

Dərslərin 1 sentyabrda başlayıb 25 mayda bitməsinə ekspertlər "hə", nazirlik "yox" deyir

yazısı səh.15-də

Avropa İttifaqı ilə danışıqlar masasında hansı sənəd var?

İQTİDAR QƏRBLƏ CİDDİ ANLAŞMA ƏRƏFƏSİNDƏ: "AĞ İNQİLAB" ...

Prezident səfirlərin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə geniş siyasi islahatların anonsunu verdi; dövlət başçısı "bütün problemləri tez həll edək" iddiasına düşən Qərb dairələrinə Azərbaycanın yaxın qonşularının və "ərəb baharı"nın ağır sosial-siyasi nəticələrini yada salmağı tövsiyə edir; hakimiyyət iqtisadi islahatların effektivliyini artırılması üçün siyasi islahatların da nə qədər vacib olduğunu fərqləndirir...

yazısı səh.7-də

Kremləndən Ankaraya barış mesajı, Bakıya reverans - Rusiya "daşları yığmağa başlayır..."

Azərbaycanın ən iri qaz layihəsinə əngəl olmamaqda və Türkiyə ilə anlaşmaq istəyində Moskvanın əsas hədəfi; Qərb-Rusiya qarşılıqlı maddələri və təklənmə qorxusu şimal qonşumuzu oyun qaydalarını dəyişməyə sövq edir...

yazısı səh.9-də

**Arzu Nağıyev:
"Putinlə görüşdə
Sarkisyan
təlimatlar
alacaq"**

yazısı səh.4-də

**Ən məlumatlı
politoloqdan
müharibə
anonsu**

yazısı səh.6-də

**Deputat Vahid
Əhmədov Səfər
Əbiyevin
durumundan
danışdı**

yazısı səh.2-də

“Azərbaycan daim Əfqanıstanın yanında olacaq”

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev mayın 30-da Əfqanıstan İslam Respublikasının Təhlükəsizlik Şurasının katibi Məhəmməd Xanif Atmarı qəbul edib. APA-nın məlumatına görə, Əfqanıstan prezidenti Məhəmməd Əşrəf Qaninin Azərbaycanla rəsmi səfərini xatırlayan dövlətimizin başçısı səfərin uğurlu və səmərəli keçdiyini qeyd edib.

Prezident hər iki ölkənin dövlət başçıları səviyyəsində çox yaxşı münasibətlərin qurulduğunu deyib. Əfqanıstan prezidenti ilə apardıqları müzakirələrə toxunan dövlət başçısı Məhəmməd Əşrəf Qaninin Əfqanıstanda təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi və ölkənin inkişafının davam etdirilməsi istiqamətində atdığı addımların, o cümlədən Əfqanıstanın gələcəyi ilə bağlı fikirlərinin onda dərin təəssürat yaratdığını vurğulayıb.

Ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin olduğunu deyən prezident İlham Əliyev Azərbaycanın daim Əfqanıstanın yanında olacağını qeyd edib. Dövlət başçısı Əfqanıstan İslam Respublikasının Təhlükəsizlik Şurasının katibi Məhəmməd Xanif Atmanın Azərbaycanla səfərinin ölkələrimiz arasında mövcud əlaqələrin, eləcə də əməkdaşlığımızın gələcək inkişafı ilə bağlı müzakirələrin davam etdirilməsi baxımından önəmini vurğulayıb.

Öz növbəsində, Məhəmməd Xanif Atmar deyib ki, ölkəsinin prezidenti Azərbaycan prezidentinin İslam ölkələri birliyindəki rolunu yüksək qiymətləndirir və bu istiqamətdəki fəaliyyətini minnətdarlıqla qeyd edir.

Görüşdə iki ölkə arasında müxtəlif istiqamətlər üzrə əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Xızıldakı qəzada yüksək vəzifəli şəxsin atası da dünyasını dəyişib

layevin atasıdır.

Sərxan Abdullayev sözügedən kollecdə “Avtomobilin istismarı” ixtisası üzrə dərs deyirmiş. Kollecin kollektivi hər il olduğu kimi, bu ilin yaz mövsümündə də gəzinti məqsədilə rayona səfər edib. Dəhşətli qəza da məhz gəzintidən qayıdan zaman baş verib.

Tələbə və müəllimləri daşıyan “Hyundai” markalı mikroavtobus Qızıl-Qazma qəsəbəsində dəryəyə aşılıb. 1950-ci il təvəllüdü Sərxan Abdullayev xəstəxanaya yerləşdirilsə də, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb və yaralı orada keçirib.

Xatırladaq ki, hadisə nəticəsində 3 nəfər ölüb, 24 nəfər yaralanıb.

İŞİD Bağdadda yeni terror aktı törətdi

Böyük Britaniyanın “The Guardian” qəzetinin məlumatına görə, İŞİD Bağdadın şimalda çoxluq təşkil etdiyi Şaab və Sədr-siti rayonlarında iki terror hadisəsini həyata keçirib.

Musavat.com xəbər verir ki, İŞİD-çilər bunu İraq güclərinin Fəlluce şəhərinin azad edilməsi ilə bağlı əməliyyatına cavab olaraq törətdiklərini bildiriblər. Qeyd edək ki, hazırda İraq ordusunun 3 istiqamətdən Fəllucəyə hücumu davam edir. Silah səsleri artıq şəhərin cənubi Naimiya bölgəsindən gəlir. Yerli televiziya ordunun Fəlluce polis idarəsini ələ keçirdiyini bildirib.

Fəlluce İraq ordusu üçün mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bu şəhərin azad edilməsi nəticəsində İraq gücləri İŞİD tərəfindən oldukça məhdud qüvvə ilə qorunan Mosul üzərinə yeriməyə şərait yaradacaq.

“Qaya Mətbuat Yayımı” MMC!

- İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajımızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan

“Yeni Müsavat” - 0.60 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli

və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Deputatdan Səfər Əbiyevlə bağlı ən son xəbər..

Vahid Əhmədov: “Onun heç bir problemi yoxdur”

Sabiq müdafiə naziri general-polkovnik Səfər Əbiyev bugünərdə ölkəni tərk edib. Bu barədə gənəsesi.info-ya sabiq nazirə yaxın mənbələr məlumat verib. Məlumatda qeyd olunur ki, Səfər Əbiyev hazırda Almaniyadadır. Onun Almaniyaya səhətinədəki problemləri yoluna qoymaq üçün getdiyi bildirilir. Yayılan xəbərdə qeyd olunub ki, sabiq nazirin ölkəyə qayıdacağı isə bilinmir.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl də sabiq müdafiə nazirinin ölkəni tərk etməsi barədə çeşidli xəbərlər yayılmışdı və az sonra təkzib edilmişdi. S.Əbiyevin barəsində yazılanları sükutla qarşılaması isə şayiələri daha da artırır.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin keçmiş rəisi, ehtiyatda olan polkovnik Eldar Sabiroğlu isə modern.az-a açıqlamasında demişdi ki, aprelin əvvəllərində cəbhədə baş verənlərlə bağlı Səfər Əbiyevlə söhbətləri olub: “Söhbət zamanı o, aprel döyüşlərini çox yüksək qiymətləndirdi və qələbəyə, hər bir əsgərin uğuruna sevinirdi. Hələ də şübhə var ki, ordumuzun uğurlarına Səfər Əbiyevin hər hansı bir problemi göstərilir?! Bunu heç cür ba-

şa düşə bilmirəm. Səfər Əbiyev adı əsgərdən diviziya komandirliyinə qədər yüksəlib. O, ordunun nə demək olduğunu və necə idarə edilməsini çox gözəl bilir...”

Yayılan sonuncu xəbərini doğru olub-olmadığını dəqiqləşdirmək üçün E.Sabiroğlu ilə əlaqə yarada bilmədik.

Bir neçə dəqiqədən sonra V.Əhmədov əməkdaşımıza özü telefon açaraq bunları bildirdi: “Sizinlə danışandan sonra Səfər Əbiyevə zəng etdim. Bakıda, öz evində-əşiyindədir. Yazılanlar da hamısı şayiədir. Səfər Əbiyevin heç bir problemi yoxdur.”

□ Cavid TURAN

Lerikdə qonşularının qulağını kəsən qohumlar tutuldular

Lerik rayonunun Veri kəndində kənd sakini, 72 yaşlı Hüseyn Əbil oğlu İsiyevin yaşadığı evə hücum edilən zaman oğlu Rəfael İsiyevin qulağını kəsməkdə şübhəli bilinən kənd sakinləri 1982-ci il təvəllüdü Əlirza Seyidəli oğlu İsiyev və 1988-ci təvəllüdü Natiq Rzaxan oğlu Əliyev tutulublar.

APA-nın cənub bürosunun məlumatına görə, onlar mayın 30-da səhər radələrində Lənkeran ərazisində yaxalanıblar.

Hər iki şəxs barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Saxlanılan şəxslər zərərçəkənin qohumlarıdır.

Faktla bağlı Lerik Rayon Polis Şöbəsinə cinayət işi açılıb, araşdırmalar davam edir.

İlkin istintaq tədbirləri zamanı saxlanılan şəxslər hadisəni törətdiklərini etiraf ediblər. Lakin onlar bildirib ki, hadisə heç də qulaqları kəsilən Lerik rayonu Veri kənd sakini Rəfael İsiyevin atası Hüseyn İsiyevin dediyi kimi, otlaq sahəsinə görə deyil, namus üstündə olub. Saxlanılan şəxslərdən biri M. adlı qadının qardaşı, digəri isə həyat yoldaşıdır.

Qeyd edək ki, hadisə may ayının 28-i gecə saat 4 radələrində qeydə alınıb. H.İsiyevin yaşadığı evə bir neçə nəfər qonşu hücum edib. Kütəvi dəvə zamanı iki nəfər - ata və oğul xəsarət alıb. Bunlar 72 yaşlı Hüseyn və onun oğlu 37 yaşlı Rəfael İsiyevlərdir. Yaralılar Lənkeran Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdiriliblər.

Lənkeran RMX-dən report-a bildirilib ki, Lerik rayonundan iki nəfər ağır vəziyyətdə xəstəxanaya daxil olub: “Xəstələrdən biri baş, ayaq və bədəninin müxtəlif nahiyələrindən kəsici və küt alətlərlə xəsarətlər alıb. Digər yaralının isə hər iki qulağı kəsilib”.

Hacıqabulda güclü yanğın; 180 Eldar şamı məhv oldu

Bakı-Qaxax yolunun 110-111-ci kilometrliyində Hacıqabul rayonu ərazisində, dəmiryol xəttinin kənarında quru ot örtüyündə yanğın hadisəsi baş verib. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (ETSN) mətbuat xidmətinin rəhbəri İradə İbrahimovanın APA-ya verdiyi məlumata görə, yanğın sonradan 2008-ci ildə nazirlik tərəfindən magistral avtomobil yolunun kənarında salınmış yaşıllıq sahəsinə keçib.

Yanğının söndürülməsi üçün əraziyə dərhal ETSN-in və Hacıqabul rayon Yangından Mühafizə Dəstəsinin əməkdaşları cəlb olunub və operativ tədbirlər nəticəsində yanğın söndürülüb: “İlkin ehtimala görə yanğının baş verməsinə bəzi ehtiyatsız şəxslər tərəfindən söndürülməmiş siqaret kötüyünün yerə atılması səbəb olub. Təəssüf ki, yanğın zamanı 1 hektar ərazidə 180 ədəd Eldar şamı yanaraq məhv olub, 90 ədəd Eldar şamı, 103 ədəd yaşıl göyrüc, 113 ədəd akasiya və 60 ədəd zeytun ağacına ziyan dəyib. Təəssüfə bildiririk ki, bəzi vətəndaşların ehtiyatsızlığı və məsuliyyətsizliyi nəticəsində səkkizillik ağaclar məhv olub, magistral yol kənarında artıq meşə zolağına çevrilmiş yaşıllıq sahəsinin bir hissəsi yanaraq külə dönüb. Əfsus ki, bir tərəfdən ağacların kəsilməsi zamanı etiraz səsini qaldıran vətəndaşın özü digər tərəfdən etinasızlıq göstərərək yanan siqaret kötüyünü yerə atır və meşə zolağının yanaraq məhvəinə səbəb olur. Nazirlik bu cür məsuliyyətsizliyi qınayır və vətəndaşları belə halların baş verməməsi üçün diqqətli olmağa çağırır”.

Bakıda üçüncü mərtəbədən yıxılan 2 yaşlı uşaq ölüb

Bakıda bədbəxt hadisə baş verib. Musavat.com-un DİN-in saytına istinadən verdiyi məlumatla görə, mayın 28-də paytaxtın Nizami rayonu ərazisində yaşayan 2 yaşlı Jalə İbrahimova evlərinin pəncərəsindən yıxılaraq ölüb (5 mərtəbəli binanın 3-cü mərtəbəsindən).

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

NATO PA Rusiyaya qonşu ölkələrin təhlükəsizlik zəmanəti haqqında bəyannamə qəbul etdi

NATO-nun Parlament Assambleyası (PA) aliyans daxil olan və Rusiya ilə qonşu regionlarda yerləşən ölkələrin təhlükəsizliyini təmin etməyə çağıran bəyannamə qəbul edib.

Bu barədə “Report” TASS-a istinadən xəbər verib.

Sənəd assambleyanın Albaniyanın paytaxtında keçirilən üçgünlük iclasının nəticələrinə görə yekdilliklə qəbul edilib. İclasda aliyansın 28 ölkəsindən və NATO-nun tərəfdaş dövlətlərindən 250 parlamentarı iştirak edib.

Bəyannamədə NATO PA hərbi blok ölkələrini təhlükədə olduğunu hiss edən üzv ölkələrə zəmanət verməyə çağırılıb.

“Al-nin münasibəti Gürcüstanın iki regionunu itirməsinə gətirib çıxardı”

Avropa İttifaqı anlamalıdır ki, Türkiyə ilə Ukrayna və Gürcüstanla danışıqda ultimatum dilində danışmaq olmaz.

Virtualaz.org “RIA Novosti” agentliyinə istinadən bildirir ki, bunu Türkiyənin xarici işlər naziri Məvlud Çavuşoğlu deyib.

Avropa İttifaqının Türkiyədən vizasız rejimə keçidə şərt kimi terrorizm əleyhinə qanunvericiliyə dəyişikliklər edilməsi tələbinə münasibət bildirərək Çavuşoğlu deyib:

“Onlar (Al) anlamalıdır ki, Türkiyə ilə belə iş görmək olmaz. Onlar Ukraynaya münasibətdə özlərini belə apardırlar: “Ya siz bizimləsiniz, ya da yox”. Gürcüstanı elə vəziyyətə gətirdilər ki, ölkə iki regionunu itirdi. Al belə yanaşmadan əl çəkməlidir”.

Çavuşoğlu bildirib ki, Avropa İttifaqı Türkiyənin simasında özünün uzunmüddətli partnyorunu görməlidir: “Biz tam hüquqlu üzvlük istəmirik. Söhbət yalnız viza rejiminin ləğvə gətirilməsindən gedir. Bu qədar şərt əməl etməsi və bu istiqamətdə qərarlılığını göstərən ölkəyə belə münasibət düzgün deyil və ədalətsizdir... Hazırda Türkiyə bir çox terror təşkilatları ilə mübarizə aparır. Belə bir vəziyyətdə terrorla mübarizə məsələlərinə aid qanunvericiliyin dəyişdirilməsi mümkün deyil”.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Mart ayındakı əfvlə və ondan sonra siyasi məhbuslarla bağlı gedən proseslərdə - Ali Məhkəmənin qərarı ilə bir çox tanınmış simalar azadlığa çıxdılar. Hakimiyyətin apardığı bu yöndə müsbət siyasətin davam etdiyini desək yamımarıq. Araşdırmaçı jurnalist Xədicə İsmayılın mayın 25-də azadlığa buraxılması buna sübutdur. Amma bununla belə, yenə də həbsxanalarda məşhur siyasilər qalmaqda davam edir.

Həbsdə siyasilərdən kimlər qaldı...

Amnistiyaya düşmə şansı olanlar da var; İlqar Məmmədov Ali Məhkəməyə hələ də müraciət etməyib

İlqar Məmmədov

Fərəc Kərimli

Seymur Həzi

Fuad Qəhrəmanlı

Bu sırada ilk olaraq REAL sədri İlqar Məmmədovun adını qeyd etmək olar. Çünki hazırda azadlığa buraxılmaması ən çox müzakirə obyektinə olan şəxs odur. Aprelin 29-da Şəki Apelyasiya Məhkəməsinə azadlığa buraxılacağı gözlənilsə də, əksi baş verdi. Son məhkəmə prosesinin üzərindən bir ay ötsə də, REAL sədri növbəti instansiyaya, yəni Ali Məhkəməyə müraciət etməkdə tərəddüdü görünür.

Vəkili Fuad Ağayev kasasiya şikayəti vermələri ilə bağlı Məmmədovla danışıqlar apardıqlarını bildirdi: "Bu məsələ ilə bağlı İlqar Məmmədovla görüşlər aparırıq, söhbətlər edirik. Qeyd edim ki, kasasiya şikayəti vermə müddəti bu kimi qərarlardan bir il yarım keçənə qədərdir".

Həbsdəki tanınmışlardan biri də Məsavət başqanının mü-

avini Fərəc Kərimlidir. Mayın 24-də Ali Məhkəmədə həbs müddəti 6 il yarımından 3 ilə qədər endirilən Kərimlinin qarşından gələn amnistiyada azadlığa buraxılma şansı yüksək görünür. Vəkillər də belə düşünürlər. Belə ki, son məhkəmə prosesinə qədər başqan müavininin cəzası ağır hesab olunurdu. Amma artıq bu cəza az ağırdır. Amnistiyaya isə az ağır maddələri olan şəxslər düşürlər.

Siyasi məhbuslardan biri də AXCP funksioneri, "Azadlıq" qəzetinin əməkdaşı Seymur Həzidir. Jurnalistin də amnistiyaya düşmə şansı da olsa da var.

S.Həzi 2014-cü ilin avqustunda Məhərrəm Həsənov ad-soyadı şəxslə yaşanan məlum insidentə görə saxlanılmış, barəsində 221.3 (Xuliqanlıq) maddəsi ilə cinayət işi başlanmışdı. 29 may 2015-cü il tarixin-

də 5 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

AXCP sədri Əli Kərimlinin müavini Fuad Qəhrəmanlının isə hazırda istintaqı gedir. Ötən il dekabrın 8-də həbs edilən Qəhrəmanlı əvvəlcə Cinayət Məcəlləsinin 281 (dövlət əleyhinə açıq çağırışlar) və 283-cü (milli, irqi, sosial və ya dini nifrət və düşmənçiliyin salınması) maddələri ilə ittiham olunsada, mayın 16-da ona növbəti 220.2-ci (hakimiyyət nümayəndəsinin qanuni tələblərinə fəal şəkildə tabe olmamağa və kütəvi iğtişaşlara, habelə vətəndaşlara qarşı zorakılıq etməyə çağırışlar etmə) maddəsi ilə ittiham elan olunub. Hazırda həbs müddətləri artırılmaq yolu ilə onun istintaqı davam edir.

Həbsdə olan daha bir AXCP funksioneri Qarabağ qazisi Asif Yusifidir. Hüquqşünaslar onun

da amnistiyaya düşmə şanslarının olduğunu bildirirlər.

O, 2014-cü ilin noyabrında həbs edilib. 178.3.2 (külli miqdarda ziyan vurmaqla törədilən dələduzluq) və 320.1-ci (rəsmi sənədləri saxtalaşdırma, hazırlama, satma və ya saxta sənədlərdən istifadə etmə) maddələri ilə təqsirləndirilən Qarabağ qazisi barəsində 7 il yarım azadlıqdan məhrum etmə cəzası seçilib.

Həbsdəki AXCP müşaviri Məmməd İbrahimin də azadlığa çıxma imkanları az deyil. Doğrudur, həbsdən az müddət keçib. Amma oxunan hökmün müddəti və irəli sürülən ittihamla o, amnistiyaya düşə bilər.

M.İbrahim ötən ilin oktyabrında həbs edilib. Xuliqanlıq maddəsi ilə təqsirləndirilən AXCP müşaviri 3 il azadlıqdan məhrum edilib.

□ **Cavanşir ABBASLI**

90 sayılı dairə - demokratik açılıma başlamaq üçün daha bir şans...

İqbal Ağazadə: "Hakimiyyət burada seçkilərin demokratik keçirilməsinə bir az da özü cəhd etməlidir"

Son günlər hakimiyyətin demokratik açılımlara başlayacağına dair informasiyalar gəlməkdədir. Bununla bağlı qəzetimizin digər saylarında dərc olunan yazılarda ətraflı məlumat ala biləcəksiniz... Qeyd edilir ki, Azərbaycanda insan haqlarına münasibət yönündə son vaxtlar iqtidarın atdığı, Avropa və ABŞ tərəfindən dərhal təqdir edilən addımlar, siyasi məhbus kimi tanınan şəxslərin azadlığa buraxılması, ölkədə digər bu kimi məsələlərdə, o cümlədən seçkilərdə də demokratik mühitin yaranmasına ümidləri artırır.

Hazırda isə ölkədə 90 sayılı Ağdaş seçki dairəsində təkrar seçki prosesi gedir, qeydə alınmış şəxslərin təbliğat-təşviqat kampaniyası aparılır. İctimaiyyətdə bu dairə üzrə keçiriləcək təkrar seçkilərə maraq böyükdür. Bəzi iddialara görə, Ağdaş demokratik açılımlarını mini modeli ola bilər. Yeni iqtidar bu dairedə demokratik seçki keçirməklə, dünyaya mesaj verə bilər...

Bütün bu və ya digər məsələlərə bağlı "Yeni Məsavət"ə dairə üzrə namizəd **Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə** öz fikirlərini bildirib. İ. Ağazadə bildirib ki, bəzi şəxslərin maneçilik törətmələrinə baxmayaraq, vətəndaşlardan ciddi dəstək görrülər:

"Seçici ciddi şəkildə dəstək verir. Bütün inzibati resursların səfərbər olunmasına baxmayaraq, xüsusilə kənd icra nümayəndəsi, bələdiyyə sədri və di-

gərləri bu işə cəlb edilsə də vətəndaşın mesajımıza verdiyi cavab bizi çox qane edir. Hakimiyyət bu seçkilərin demokratik keçirilməsinə bir az da özü cəhd etməlidir. Çünki məlum olduğu kimi, 1 noyabr seçkilərində Avropanın beynəlxalq strukturlarından müşahidəçilər gəlməmişdi. Ancaq indi ən azından AŞPA-dan müşahidəçi gəlir. Hakimiyyət özü maraqlı olmalıdır və bəzi şəxslərin təxribatlarının qarşısını almalıdır. Hələlik görünən budur ki, hakimiyyətin aşağı strukturunda olanlar, ciddi cəhdə öz planlarını həyata keçirmək istəyirlər. Səlahiyyətli qurumlar isə hələ ki buna susmuş kimi görünürlər".

Ümid Partiyasının mətbuat xidmətindən aldığımız məlumata görə, 30 mayda İ. Ağazadənin komandası Ağdaş rayonunun Korax, Cüvə, Pirkəke,

İqbal Ağazadə

Ərəbocağı kənd sakinləri ilə görüşüb, təbliğat materialları paylayıb, namizədlə bağlı əlavə məlumatlar veriblər: "Kənd sakinləri, həmişəki kimi, qəragah üzvlərimizi çox mehriban, qonaqpərvər və isti qarşılayıblar. Bu günə qədər digər ərazilərdə aparılan təbliğat öz effektini verib. Sakinlər İqbal Ağazadənin parlament fəaliyyətindən xəbərdar olduqlarını deyir və bildirirlər ki, o hər zaman parlament kürsüsündən xalqın problemlərini deyib, onların həll olunmasına çalışıb.

Qəragah üzvlərimiz olduqları kəndlərin problemləri ilə də

maraqlanıblar. Bəlli olub ki, bu kəndlərdə yol, işıq, qaz və içməli su problemləri ciddi. Deyiblər ki, bölgədən və seçki dairəsindən asılı olmayaraq hər bir Azərbaycan vətəndaşını narahat edən məsələləri parlamentdə qaldırdığı və həllinə çalışdığı üçün səslərini İqbal Ağazadəyə verəcəklər. Seçicilər İqbal Ağazadənin təbliğat materiallarını paylamaqda köməklik edir və könüllü şəkildə təbliğat kampaniyasına qoşulublar. Lakin buna baxmayaraq, təxribatçılar yenə də öz işindən qalmayıb, hər kənddə bir neçə öyrədilmiş şəxs təxribat törətməyə çalışıb. Kəndlərin bələdiyyə sədrləri və icra nümayəndələri bu təxribatlarda xüsusi cəfəqləniblər. Sakinlərin bildirdiyinə görə, Ərəbocağı kəndinin Zülfü adlı icra nümayəndəsi qapı-qapı gəzərək vətəndaşlara seçkidə Cavid Osmanova səs verməyə təzyiq edir, onlara hansısa sənədi imzaladı, bildirir ki, əgər Cavid Osmanova səs verməsələr, məsuliyyətə cəlb olunacaqlar".

Təxribatçılar Pirkəke kəndinin girəcəyində yolu kəsərək seçki qəragahının üzvlərini kəndə buraxmayıblar. Böyük bir mübahisə yaranıb və təxribatçıların özləri də etiraf edib ki, onlara bununla bağlı tapşırıq C. Osmanov tərəfindən verilib.

Həmçinin İ. Ağazadənin təşviqat lövhəsinə vurulan təbliğat materialları cırıqlı və DSK buna qarşı tədbir görmür.

□ **ƏLİ RAİS**

Hyustonda oxuyub, amma 28 Mayın nə günü olduğunu bilmir...

Samir SARI

Dedilər ki, bir deputat 28 May - Respublika Günü münasibətilə xalqa təbrik yazıb, dedim, düz eləyib, bu hamımızın bayramıdır. Dedilər, amma deputat səhv salıb, xalq 28 Mayın 25 illiyi münasibətilə təbrik edib. İnanmadım. And içdilər. Yenə inanmadım. Link göndərdilər. Baxdım ki, göndərilən linkdə elə bir şey yoxdur, olubsa da, silinib.

Ancaq bizim fəallar işlərini ehtiyatlı tuturlar, sosial şəbəkədə hər hansı bir "quşlama" olan kimi skrin-şot edirlər, yeni buraxılmış səhvin şəklini çəkib saxlayırlar ki, sonradan adam dara-bara salmasın, "mənə böhtan atırlar, siyasi fəaliyyətimə görə əleyhimə qara piar aparırlar, mənim elə bir statusum olmayıb" deməsinlər, camaatı məhkəməylə hədələməsinlər, yazılı təkzib tələb etməsinlər.

Küləs, deputatın sosial şəbəkədəki səhifəsində yazdığı statusun skrin-şot edilmiş mətninin şəklini göndərdilər və məsələ məlum oldu.

Gördüm ki, Kamran Nəbizadə ad-soyadı deputatın "Kamran Nabizadə" adlı facebook hesabından paylaşılan statusunun skrin-şot edilmiş mətninin şəklinə eynilə bu cür yazılıb: "Doğma Azərbaycanımızın dövlət müstəqilliyinin bərpasının 25 illiyi münasibətilə bütün həmvətənlərimi təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, Vətənimiz gündən günə çiçəklənsin və daim inkişaf etsin".

Gördüyünüz kimi, burada "gündən günə" ifadəsində tire işarəsinin olmaması və "daima" əvəzinə "daim" yazılmasından başqa hər hansı bir qrammatik səhv yoxdur. Amma siyasi səhv var. Ona görə ki, mayın 28-də qeyd edilən bayramın 25 illiyi deyildi, 98 illiyi idi. Üstəlik, söhbət dövlət müstəqilliyinin bərpasından yox, Azərbaycan Respublikasının təsis edilməsindən gedirdi.

Belə anlaşılır ki, cənab deputat 28 Mayla 18 Oktyabrı səhv salıb.

Bunu, əlbəttə, texniki səhv saymaq lazımdır. Ancaq düşünəndə ki, bu səhvi edən deputatdır, gəncdir, onu elektorata "savadlı, perspektivli gənc kadr" kimi təqdim edərək seçdiriblər, adam məcbur olur başqa şeylər fikirləşsin.

Jurnalistlər belə yerdə nə edərler? Əlbəttə, əlavə mənbələr axtarırlar, araşdırma aparırlar. Son illərdə arayıb-araşdırma məsələləri də adətən elə sosial şəbəkələrdə, internet resurslarında aparılır, daha yeddi adama zəng edib uzun-uzadı xoş-beşlərdən, hal-əhval tutmalardan sonra mətləbə keçməsən ki, bir filankəs var, onu tanıyırsanmı?

Biz də elə etdik, baş vurduq sosial şəbəkənin ənginliklərinə, Kamran Nəbizadənin səhifəsinə giriş yapıdıq, türkün sözü.

Gördük ki, hesabda bir yarısı Anadolu türkcəsində, o biri yarısı Ryazan ruscasında böylə yazılıb: Azərbaycan Milli Meclisi'ndə Deputat; Vserossiyskae akademiyə vneşney torqovli / Russian Foreign Trade Academy'de Uluslararası finans okudu; University of Houston'da Oil and Gas Fields Management okudu; MQU (Moskovskiy Qosudarstvennyy Universitet im M.V.Lomonosova)'da Gkonomika okudu; 6 şkola -school-Baku'da okudu...

Ay məşallah! Qardaş Moskvada 3, Hyustonda 1 ali məktəb, yaxud da ona bərabər bir şey oxuyub, üstəlik, Bakıda da 6 sayılı orta məktəbi, sovet müəllimlərinin sözü ilə desək, müvəffəq qiymətlərlə bitirib.

Belə olan təqdirdə o, nədən 28 May - Respublika günü ilə bağlı elementar şeyləri bilməsin?

Güman ki, onun buna üzrlü səbəbləri var. Sosial şəbəkədə öz təhsili haqqında qeyd etdiyi informasiyalar səhihdirsə, belə görünür ki, Kamran bəy həddi-büluğa çatandan bəri okuya-okuya gedir, Rusiyada o qədər məktəbdə təhsil alıb, bəs etməyib, varıb ABŞ-a, Hyustona gedib, orda da oxuyub.

(Hyuston demişkən, bizim dərs oxuyan vaxtlarımızda Uitin Hyuston adlı bir oxuyan qaraşın qız vardı, Allah tərəfi, yaxşı oxuyurdu, amma bunun mətləbə dəxli yoxdur).

Bu da o deməkdir ki, cənab Nəbizadə əsasən xarici ölkələrdə yetişib-yetkinləşdiyindən bir sıra Azərbaycan haqqı-qətlərindən xəbərsiz qalıb, 28 Mayın nə günü olduğunu da o üzdən bilmir.

Bəlkə də onu bir az danışdırsaq, məlum olar ki, o, heç 12 dekabrın, 4 iyunun, 15 iyunun, 3 oktyabrın və sair günlərin nəylə əlamətdar olduğunu da bilmir.

Düzdür, deputat olmasaydı, o bu günləri bilmək zorunda deyildi, amma deputat olandan sonra gərək bilsin. Yoxsa elektorat çox kaprizlidir, gələn dəfə onu deputat seçməz.

Qoy bir xeyirxah adam ortaya çıxsın, əlinə bir təqvim alıb deputatın yanına getsin və ölkənin əlamətdar günlərini bir-bir ona öyrətsin.

Mayın 31-də Qazaxıstanın paytaxtı Astanada Avrasiya İqtisadi Birliyinin yüksək şurasının toplantısı keçiriləcək. Virtualaz.org Qazaxıstan KİV-lərinə istinadla xəbər verir ki, toplantıda birliyə üzv olan ölkələrin prezidentləri (Rusiya, Qazaxıstan, Belarus, Ermənistan və Qırğızıstan) iştirak edəcək.

Məlumatda deyilir ki, qurumun yığıncağında birliyə daxil olan ölkələr arasında inteqrasiyanın dərinləşdirilməsi, o cümlədən ümumi neft, qaz və neft məhsulları bazarının formalaşdırılması müzakirə olunacaq. Toplantı çərçivəsində ikitərəfli görüşlərin keçirilməsi də planlaşdırılır. Kremlin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, Astanada prezident Vladimir Putinin qazax həmkarı Nursultan Nazarbayevlə ikitərəfli görüşü də nəzərdə tutulub. Erməni qaynaqları isə Putinin Astanada Serj Sərkisyanla ikitərəfli görüşünün gözlənilməliyi haqda xəbəri tirajlayıb. Ehtimal olunur ki, bu görüşdə əsas diqqət Qarabağ münacişəsi ətrafındakı indiki vəziyyətə ayrılacaq. Yeri gəlmişkən, aprel ayında Qarabağda baş verən hərbi toqquşmalardan sonra Astanının Ermənistanla bağlı bir sıra qərarları işğalçı ölkədə rezonans doğurmuşdu və erməni hakimiyyətini qəzəbləndirmişdi. Bu mənada Sərkisyanın Qazaxıstanda özünü necə aparacağı da maraqa doğurur. Ancaq bizi daha çox maraqlandıran işğalçı ölkə prezidentinin Rusiya lideri ilə ikitərəfli təmasında nələr danışacağı və ümumiyyətlə, onun üzünə necə baxacağıdır. Məsələ burasındadır ki, apreldəki toqquşmaların ardınca Almaniyaya səfər edən

"Putinlə görüşdə Sərkisyan təlimatlar alacaq"

Arzu Nağıyev: "Moskva Sərkisyanın alternativini görmür və onun hakimiyyətdə saxlanması maraqlıdır"

S.Sərkisyan kansler Merkelə görüşündə Rusiyadan ona şikayət etmişdi. Demişdi ki, onun müttəfiqi olmasına baxmayaraq, Rusiya Azərbaycanı silahlandırır, Ermənistan isə ötən əsrin 80-ci illərinin silahlarına möhtac qalıb. Sonrakı günlərdə İrəvanda Rusiya səfirliyi yumurta atəşinə tutuldu, Rusiyanın bayrağına isə od vuruldu. Bütün bunlardan sonra Sərkisyanın Putinlə hansı üzlə "strateji müttəfiqlik"dən danışacağı doğrudan da maraqlı məsələdir. Ancaq erməni prezidentin gözlənilən iyun görüşü - Rusiyanın vasitəçiliyi ilə baş tutması ehtimal edilən İham Əliyev-Serj Sərkisyan görüşü ərəfəsində öz "ağa"sının hüsurunda dayanması da təsadüf ola bilməz. Ekspertlər Sərkisyanın Putindən təlimat alacağını güman edir. Bundan əvvəl iyun görüşünün baş tutmasının sual altında olduğu da iddia olunur və bu barədə daha çox erməni mənbələr canfəşanlıqla məlumat yayır. Bu mənada sözsüz ki, son qərar Putinin olacağı və ondan sonra İrəvan qərarını konkretləş-

dirəcək.

Politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Astana görüşü ilə bağlı məhz ermənilərin yaydığı məlumat diqqət çəkir. Ekspert mövcud situasiyada iyun görüşünün baş tutmasının sual altında olduğunu da vurğuladı. Bildirdi ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrələrinin təşkilatçılığı ilə baş tutan Vyana görüşündə ciddi nəticə əldə olunmayıb: "Həmin görüşdə əsasən bununla bağlı prinsipial razılaşmaya gəlmədi ki, sonrakı danışıqlarda mühüm irəliləyişə nail olmaqdan ötrü atəşkəsi qorumaq mütləqdir. Ancaq Vyana görüşünün ar-

dınca Ermənistanın müdafiə naziri Ohanyan dəfələrlə Dağlıq Qarabağa gəlib və hətta onun rəhbərliyi ilə işğalçı ordu Ağdamda hərbi təlimlər keçirib. Ohanyanın bu addımları Ermənistan ordu hissələrinin Dağlıq Qarabağ ərazisində yerləşdirildiyini təsdiqlədi".

A.Nağıyev belə bir situasiyada ATƏT-in Minsk Qrupunun heç olmasa bir bəyanatla da çıxış etməməsinə diqqət çəkdi: "Üstəlik, aprel ayında atəşkəsə nail olan Rusiyanın öz mövqeyini ortaya qoymaması da faktır. Zahirən belə görünür ki, Moskvanın atdığı addımlar öz bəhrəsini vermir.

Sanki Rusiya status-kvonun saxlanması üçün atəşkəsin pozulmasını istəyir. Çünki Moskva Sərkisyanın alternativini görmür və onun hakimiyyətdə saxlanması maraqlıdır.

Putin-Sərkisyan görüşündə hansı qərarın verilecəyini iyun görüşünə münasibətdə hiss edəcəyik. Yaxud iyun görüşü baş tutarsa, onun gedişində və ya yekununda da bu təsir özünü göstərəcək. Şübhə yoxdur ki, Putinlə görüşdə Sərkisyan təlimatlar alacaq".

Bu arada Ermənistandan növbəti aqressiya dolu məlumatlar gəlməkdədir. Düşmənlər ölkə nəinki Dağlıq Qarabağ ətrafındakı 7 rayonla bağlı güzəştə hazır görünür, hətta apreldə itirdikləri strateji yüksəklikləri geri qaytarmaqla bağlı sərəm bəyanatlar verməkdədirlər. Özü də bu bəyanatların Putin-Sərkisyan görüşü ərəfəsində ortaya çıxması da təsadüfi deyil. Düşmənlər ölkə bununla Sərkisyanın "çətin seçim" qarşısında qaldığını Putinin də diqqətinə çatdırmaq, bu yolla danışıqların davamı naminə Kremlin və ümumən həmsədrələrin Azərbaycana təzyiqinə nail olmaq iddi-

asındadır.

Ermənistanın hakim Respublika Partiyasından deputat Lernik Aleksanyan bəyan edib ki, aprelin əvvəllərində Qarabağda gedən hərbi əməliyyat zamanı Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin nəzarətinə keçən 800 hektar ərazi "münasib vaxtda hərbi və ya diplomatik yolla" qaytarılacaq. (virtualaz.org) Onun sözlərinə görə, yaddan çıxarmaq lazım deyil ki, iyunda Ermənistan və Azərbaycan prezidentlərinin görüşü keçirilməlidir. "Bu görüş çox şeyi həll etməlidir. Ermənistan təmas xəttində əvvəlki mövqelərə qayıtmaqda israr edir, yəni bu il sentyabrın 1-nə qədər. Bura həmin 800 hektar ərazi də daxildir. Ona görə də tələsmək lazım deyil" - deputat bildirib. Aleksanyan Ermənistan təbərinin təmas xəttində sentyabrın 1-nə qədər tərəflərin əvvəlki mövqelərinə qayıtması şərtinin hansı şəraitdə irəli sürüldüyünü dəqiqləşdirməyib. Əlavə edib ki, itirilmiş ərazilər "istenilən münasib vaxtda" geri qaytarılacaq. Bundan əvvəl dəfələrlə yazmışdıq ki, düşmənlər orduya məqam düşən kimi Azərbaycana zərbə endirib azad olunmuş ərazilərimizi yenidən işğal etmək, bununla da Sərkisyan hakimiyyətinin qarşısındakı dövrə "rahat nəfəs almasına" nail olmaq istəyir. Bu mənada Ermənistanın hakim partiyası bəlkə də hərbi sirri açıb və bu da Azərbaycan ordusunu daha ayıq-sayıq olmağa vadar edən məqamdır.

□ **Cauid TURAN**

Rusiya ermənilərə dron silahları verəcəkm?

Azərbaycanın İsraildən aldığı kamikadze-dron silahlarının Rusiya tərəfindən istehsal edilməsi ilə bağlı həyəcanlı xəbərlər yayılıb. Azərbaycan ictimaiyyəti yayılan xəbərlərdən ciddi narahatlıq keçirir.

Aprel ayındakı 4 günlük savaşa erməniləri məhz bu silahlar vasitəsilə darıma dağın etməyimizdən sonra düşmənlər ölkənin havadarı olan Rusiyanın bu silahların istehsalına başlaması haqqında xəbərlərin meydana çıxması bir sıra müəmmalara yol açıb. Təcavüzkar ölkəyə dron silahlarının ötürülməyi iddiaları meydana çıxıb. Bu da təsadüf deyil. Məhz 4 günlük müharibədə Azərbaycan tərəfinin bu silahlardan istifadəsindən

Elxan Mehdiyev: "İsraildən ala bilmədiklərini Rusiyadan qazanmağa çalışacaqlar"

sonra ermənilər İsrailə qarşı kampaniyaya başlamışdı-

Üzeyir Cəfərov: "Rusiyanın arsenalında olan silahların Ermənistanda olması mümkündür"

lar. Səbəb də Azərbaycana bu silahların İsrail tərəfin-

dən satılması idi. **Politoloq Elxan Mehdiyev bu məsələyə Azərbaycan kontekstində baxmağın düzgün olmadığını söylədi:** "İndiki dünya və önümüzdəki müharibələr daha çox dronların üzərində qurulur. Amerika da daha çox bunun üzərində müharibə aparır. Necə ki, hazırda bir sıra əməliyyatları var. Bu əməliyyatlarda məhz dronlardan istifadə edilir. İsrail Fələstin ərazisində də bu silahlardan istifadə edir. Rusiyanın özünün də bu istiqamətdə layihələri var. Təbii ki, bu istiqamətdə hazırda gedən proseslərin içərisində Rusiya görünür. Bu baxımdan Rusiyanın dron silahlarının istehsalına başlamasını

Azərbaycanla əlaqələndirmək doğru deyil. Bu silahların layihəsini hazırlamaq bir aylıq iş deyil. İndiki dövrdə dron məsələsi gündəm olduğundan mətbuat bu istiqamətdə yazır. Rusiya dron müharibəsinin önə çıxdığını yaxşı anlayır. Öz tədqiqatlarını bu istiqamətdə genişləndirirlər. Ermənistanın özü də dron silahlarını əldə etmək üçün müəyyən işlər görür. Əlbəttə, İsraildən ala bilmədiklərini Rusiyadan qazanmağa çalışacaqlar. Bu silahlar fərqli sistemlərdən ibarətdir. Uçuş məsafəsindən və hücum, yaxud kəşfiyyat sistemindən asılı olaraq, qiymətləri fərqlidir".

Hərbi ekspert Üzeyir Cə-

fərov Rusiyanın dron istehsalı ilə bağlı işlərinə qarışmağın düzgün olmadığını bildirdi: "Rusiya bu silahları istehsal etməklə bağlı qarşısına məqsəd qoyubsa, yəqin ki, çatacaq. Sonrakı mərhələlərdə həmin silahların hansı ölkələrə satılması da Rusiyanın daxili işidir. Amma əmin olmalıyıq ki, Rusiyanın arsenalında olan silahların qısa müddətdə Ermənistan-da olması mümkündür. Çünki indiye qədər bütün çətinliklərə baxmayaraq, Ermənistanı Rusiya daim dəstəkləyib. Ermənilər nə qədər çalışsalar da, Azərbaycan da boşuna oturmayıb. Bu gün ölkəmizin ən müasir silahları var. Bu silahlardan istifadə edə biləcək şəxsi heyətimiz formalaşmışdır. Rusiya nə qədər dünyanın silah istehsal edən ölkələrindən biri olsa da, İsraildən geri qalır. Heç bir sınıxımız yoxdur. Azərbaycan torpaqlarının azad edilməsi üçün sona qədər əlindən gələni edəcək. Lazım gələrsə, ən müasir silahları belə alacaq".

□ **Cavansir ABBASLI**

“Sovetski” adlanan qədim məhəllədə tarixi abidələr siyahısında olan binaların sökülməsi ciddi müzakirələrə səbəb olub. Demək olar ki, hər gün mediada və sosial şəbəkələrdə bu mövzə müzakirə olunur. Hətta bir qrup tanınmış şəxslər tarixi binaların sökülməsinin dayandırılması ilə bağlı ölkə başçısına müraciət də ünvanlayıblar.

Lakin söküntü prosesi davam edir. Tarixi əhəmiyyəti olan, orijinal memarlıq üslubu ilə seçilən qədim binaların sökülməsi isə cəmiyyət tərəfindən tarixin məhv edilməsi kimi qiymətləndirilir. Hökumətin isə bu məsələdən geri dönüşü gözlənilmir. Çünki sökülməsi nəzərdə tutulan bir neçə bina Nazirlər Kabinetinin tarixi abidələr siyahısından çıxarılıb.

Prosesə nəzarət edən qurumlardan biri kimi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi də bu işdə məsuliyyət daşıyan və həlledici qərarlar verən tərəfdir.

“Yeni Müsavat” qəzeti olaraq, “Sovetski”də tarixi abidələrin sökülməsi ilə bağlı mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayevin rəyini öyrənməyə çalışdıq.

- Əbülfəs müəllim, son günlər mediada və sosial şəbəkələrdə tarixi abidələrin sökülməsi ilə bağlı bir ajotaj yaranıb. Bu məsələdə rəy verən qurumlardan biri də sizin nazirlikdir. Bilmək istərdik, əslində nə baş verir?

- Əslində şəhər inkişaf edir. Tarixi abidələr isə sökülür, müvafiq qaydalara uyğun olaraq qorunur. Ancaq orada elə binalar var ki, mütəxəssislərin rəyi və nazirliyin qərarı ilə onların adı qorunan binaların siyahısından çıxarılıb. Bundan əvvəl Elmlər Akademiyasının mütəxəssisləri, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin müvafiq tikinti nəzarət şöbəsinin işçiləri o binalara baxış keçiriblər, sonradan bu qərar qəbul olunub. Bu, göydəndüşmə və ya birdən-birə kiminsə ağına gələn qərar deyil. Onların sırasında elə binalar da var ki, artıq dayanıqlığını itirib, ancaq onların bəzi elementləri memarlıq baxımından əhəmiyyət kəsb etdiyindən, xüsusi qrupun nəzarəti altında çıxarılaçaq, sistemləşdiriləcək və onlar ayrıca

“O binaları ki, bərpa etmək olar, onların üzərində ayrıca bir layihələndirmə gedəcək və bərpa olunacaq”

bir yerdə saxlanılacaq. Hələ ki biz bunu belə nəzərdə tutmuşuq. Orada söküntü prosesi bitib, tikinti layihələri, inkişaf başlayanda həmin elementlərin bu ərazidə və ya ayrıca bir yerdə saxlanması, hansısa binalarda istifadə olunması, onların haqqında ayrıca məlumatların yazılması və çatdırılması, o binaların fotolarının qoyulması (yəni vaxtilə bu yerdə belə bir bina var idi), bunun

la yanaşı olaraq müvafiq elementlərin də göstərilməsi nəzərdə tutulur.

- Sökülməsi haqqında qərar verilən binaların şəkillərinə baxdıqda onların tarixi əhəmiyyət daşıdığını görmək mümkündür.

- Bilirsiniz, burada təkə nəzir və ya baş nazir qərar qəbul etmir. Buna Elmlər Akademiyasının mütəxəssisləri, memarlar, hamısı bir yerdə baxırlar, rəy verirlər.

“Burada təkə nəzir və ya baş nazir qərar qəbul etmir. Buna Elmlər Akademiyasının mütəxəssisləri, memarlar, hamısı bir yerdə baxırlar, rəy verirlər”

nanın aqibətinə çox böyük hörmətlə və məsuliyyətlə yanaşıırıq. Harada imkan varsa, çalışırıq orada heç nə sökülməsin.

Yeri gəlmişkən, bir məsələyə toxunmaq istəyirəm. Məlumat gədir, guya Memarlar İttifaqının binası da söküləcək. Kimdir onu sökən?! O elə bi-

lənizi razi saldıq və yolun bir hissəsinin istiqamətinin dəyişdirilməsini təmin etdik. Şabranda tarixi əhəmiyyəti olan arxeoloji qazıntıyı biz bu cür qoruduq və yolun altında qalmağa, məhv olmağa qoymadıq. Belə faktlar çoxdur, rayonlarda da var, Bakının özündə də.

bir prosesdir və biz belə proseslərlə gələcəkdə də rastlaşacağıq.

- Əbülfəs müəllim, bir qrup tanınmış şəxslər həmin binaların sökülməsi üçün ölkə başçısına müraciət edib. Yəqin ki, müraciətlə tanışsınız. Sizcə, müraciətin tarixi binaların sökülməsi ilə

nəzərə alaraq, burada hansısa çıxış yolu tapılacaq.

- Yəni Şərifzadənin evi sökülməyə bilər?

- Biz frontonları çıxarıyıq, sonrasına hələ ki baxacağıq...

- Əbülfəs müəllim, mətbuatın yazdığına görə, Rusiyadan Azərbaycana aviabiletlərin alınması çəxalib. Bu isə o

Nazir Bakıda sökülən tarixi binalar

barədə danışdı - “...proses davam edəcək”

Əbülfəs Qarayev “Sovetski”də söküntüsünə başlanılan qədim tikililərlə bağlı açıqlamalar verdi, səbəblər göstərdi; “Şəkilləri yayılan binaların arxa və yan divarları çatlayıb, dayanıqlığı itib”

“Mən özüm də, mütəxəssislərimiz də hər bir binanın aqibətinə çox böyük məsuliyyətlə yanaşıırıq”

- Yəni siz bir növ bu işdə məsuliyyəti öz üzərinizdən atırsınız?

- Yox, biz heç bir məsuliyyəti öz üzərimizdən atmırıq. Biz Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə təsdiq olunmuş siyahıda olan tarixi abidələrin müdafiəsini təmin etməliyik. Nazirliyin nəzdində buna nəzarət edən yeni qurum yaradılıb.

- Əbülfəs müəllim, cəmiyyəti narahat edən suallardan biri də budur ki, nə baş verdi ki, hazırda sökülməsi nəzərdə tutulan bu binalar Nazirlər Kabinetinin mühafizə olunan binalar siyahısından çıxarıldı? Memarlıq üslubuna görə də kifayət qədər əhəmiyyətli binalardır.

- Bilirsiniz, siz sadəcə şəkillərinə baxırsınız. Mütəxəssislər isə o binaların içinə də baxıblar, dayanıqlığını yoxlayıblar. Bu, bir günün prosesi

nadır ki, sökülməsi heç kimin ağına da gələ bilməz. Ancaq bir-iki bina var idi ki, girişi gözəl idi, lakin siz onun içini, yan və arxa hissəsini, çat vermiş divarlarını görseydiniz, deməzdiniz ki, burada yaşamaq mümkündür.

- Bəs o cür binaları bərpa etmək mümkün deyildimi?

- O binaları ki, bərpa etmək olar, onların üzərində ayrıca bir layihələndirmə gedəcək və bərpa olunacaq. Bu indinin söhbəti deyil. Biz sabah da, birgün də belə faktlarla rastlaşacağıq. Bu, daimi prosesdir. Sabah başqa bir yerdə inkişaf gedəcək və orada hansısa problem ortalağa çıxacaqsa, siyahıda olan binanın sökülməsi gündəmə gələcək. Yəni onun üzərində də mübahisə gedəcək, fikir mübadiləsi aparılacaq, mütəxəssislər yoxlayacaq. Bu proses həmişə ge-

“Məlumat yayılıb ki, guya Memarlar İttifaqının binası da söküləcək. Kimdir onu sökən?!”

- Belə çıxır, yerin altından tapılan arxeoloji qazıntıları qorunur, ancaq yerin üstündəkilər qorunmur...

- Bu proseslər hamısı nəzarət altında gedir. Bizim mütəxəssislər oradadır. Lazım olan bütün elementlər saxlanılır, xüsusi qaydada çıxarılıb bir kənara qoyulur. Lakin bu o demək deyil ki, bütün binalar saxlanılmalıdır. Gəlin təsəvvür edək ki, yeni bir küçə salınır və həmin küçənin ortasında bir dənə bina qalır... Bu, tam əhəmiyyətsiz və anormal bir şey olar. Buna kompleks yaşamaq lazımdır. Yəni də deyirəm, bu, mənim təşəbbüsüm və ya kiminsə ölçülməmiş qərarı deyil. Bu, şəhərin ümumi inkişafı ilə bağlı olan

bağlı hər hansı bir rol olacaqmı?

- Biz bu məsələyə daha ciddi və daha həssas yanaşacağıq. Sözsüz, bu müraciət mütəxəssislərin bir daha həmin binalara diqqətlə baxıb qiymətləndirməsinə səbəb olacaq. Ancaq qərarın çıxarılmasına nə kimi təsiri olacağını

deməkdir ki, bu il Rusiyadan Azərbaycana gələn turistlərin sayı çox olacaq.

- Bu, təbiidir. Bəs biz nəyə görə Rusiyada təmsilçilik açıyıq, sərgilərdə iştirak edirik. Qiymətlər də onları qane edir. İndi bəzi ölkələr rusiyalı turistlərin üzünə bağlı olduquna görə onları yeni məkanlar axtarırlar. Azərbaycan da onlar üçün əvəzolunmaz məkandır.

- Yəni Türkiyə-Rusiya münasibətləri də buna bir təkan verdi.

- Sözsüz, elədir. Ancaq həmişə deyirəm ki, heç kəsin çətinliyinə sevinməməliyik və mən arzulayırdım ki, rus turistlər də azərbaycanlı turistlər kimi Türkiyəyə də, dünyanın başqa ölkələrinə də getsinlər. Ancaq eyni zamanda bazar özü istiqamətləri müəyyənləşdirir. Orada alternativ axtarılsa, Azərbaycan öz xidmətlərini təqdim etməyə hazırdır. Biz də bunu etmişik.

- Bəs Azərbaycanın turizm sektoru buna hazırdır mı? Sizin də bu məsələ ilə bağlı dəfələrlə tənqidləriniz olub ki, xidmət səviyyəsi, hotel işi lazımcı inkişaf etməyib. Turist axını çəxalarsa, vəziyyət necə olacaq?

“Abbas Mirzə Şərifzadənin vaxtilə yaşadığı binanın tarixi əhəmiyyətini nəzərə alaraq, burada hansısa çıxış yolu tapılacaq”

bilmirəm, qərar artıq sonrakı prosesdir.

- Mediada “Abbas Mirzə Şərifzadənin evi sökülüdü” deyə, xəbərlərə rast gəldik.

- Bəli, onu bilirəm. Biz orada frontonların hamısını çıxartmışıq. Mən bunun necə, nə zaman, harada olacağını bilmirəm, ancaq binanın memarlıq yox, tarixi əhəmiyyətini

- Mən öz izahatlarımı vermişəm. Turizm mövsümü başlanıb və hazırlıq işləri davam edir. Lazımı təşkilatlar bu işlərlə məşğuldurlar. Kimi harada nə qane etmirsə, qoy bununla bağlı nazirliyin internet saytı üzərindən bizə məlumat versin.

“İndi bəzi ölkələr rusiyalı turistlərin üzünə bağlı olduğuna görə onlar yeni məkanlar axtarırlar. Azərbaycan da onlar üçün əvəzolunmaz məkandır”

Cəbhə xəttində sakitlikdir, bəs diplomatik cəbhədə?

Qabil Hüseynli: "Ortada bir-birinə zidd olan və bəzən bir-birini təkzib edən müxtəlif məlumatlar var"

Qabil Hüseynli

ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri olan ölkələrin xarici işlər nazirlərinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin Vyana görüşündən sonra Qarabağ cəbhəsində nisbi sakitlik yaşanır. Ermənistan ordusu hərdən atəşkəs rejimini pozsa da, genişmiqyaslı hərbi toqquşmalara rast gəlinmir. Cəbhədə sakitlikdir, bəs Qarabağla bağlı diplomatik cəbhədə vəziyyət necədir? Növbəti danışıqlar prosesi

üçün baza hazırlanır?

Politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, yayılan xəbərləri, verilən açıqlamaları izlədikdə diplomatik cəbhədə də əslində sakitlik, eyni zamanda ziddiyyətli bir vəziyyətin olduğu qənaətinə gəlmək mümkündür: "Ermənistan mətbuatı yazır ki, danışıqlar olsa da hər hansı güzəştə, torpaq qaytarılmasından söhbət gedə bilməz. Azərbaycan tərəfindən bəzi deputatlar açıqlama verib ki, danışıqlar masası üzərində razılaşmaya dair sənəd hazır və bu sənədlər ətrafında da müzakirələr aparılacaq. Bunun səhhiyyəsinə təminat verə bilmərəm. Ən vacib olan ermənilərin davranışdır. Bu davranış demək olar ki, qanəddici səviyyədə deyil. Ermənistan mətbuatı ən müxtəlif dezinformasiyaları dövrüyyəyə buraxıb. Birinci Qarabağ müharibəsinin iştirakçıları olan generalları, hərbiçiləri və veteraneləri yığaraq könlülərdən ibarət dəstə düzədirlər və yeni müharibəyə hazırladıklarını bəyan edirlər. Əlavə etsək ki, Ermənistanın rəsmi hərbi qurumları işğal edilmiş ərazilərdə bütün qoşun növlərindən istifadə etməklə irimiqyaslı təlimlər keçir, onda belə məlum olur ki, Ermənistan danışıqlar barədə müəyyən bəyanatlar verməklə vaxt qazanır və ciddi sürətdə müharibəyə hazırlaşır".

Q.Hüseynli qeyd etdi ki, xarici işlər nazirləri səviyyəsində hələlik hər hansı bir məlumat eşitmirik. Xarici işlər nazirlərinin yaranmış tənəffüsdən istifadə edərək gördükləri işlər haqqında da ehtibarlı məlumat yoxdur: "Sadəcə olaraq, belə bir məlumat dövrüyyəyə buraxılıb ki, prezidentlərin görüşündən əvvəl xarici işlər nazirlərinin görüşü baş tuta bilər. Bunun da dəqiqlik nisbəti nə qədərdir bilmərəm. Danışıqlara az qaldığı bir zamanda nazirlər arasında görüşün olacağını və xarici işlər nazirlərinin danışıqlara qədər sənədlərə bir baxış keçirib onu prezidentlərin masasının üzərinə hazırlayacaqları haqqında heç bir rəsmi məlumat verilmir. Üstəlik də Bakı şəhərində bir neçə gündən sonra "Formula-1" yarışları başlayır, ölkənin diqqətinin çevrildiği tədbirlərdən biri də budur. Düzdür, bununla sülh danışıqları arasında hər hansı bir əlaqə görmərəm, amma hər halda, beynəlxalq tədbirdir və Azərbaycan rəhbərliyi bu yarışların xətasız-bəlasız ötürməsi üçün də səylər göstərəcək. Yəni ortada bir-birinə zidd olan və bəzən bir-birini təkzib edən müxtəlif məlumatlar var. Rusiya tərəfi danışıqların baş tutacağını deyir. Fransa və ABŞ tərəfi danışıqlar olacağını və danışıqlarda irəliləyişlər ola biləcəyinə ümid etdiyini bildirir. Amma Ermənistan tərəfi və Azərbaycan tərəfi hələ ki bu məsələlərlə bağlı ümidli nələrsə söyləmir. Rusiya tərəfindən hərdən bəzi müxtəlif politoloqlar səviyyəsində 5+2 variantı üzərində əldə edilmiş razılaşmanın, beş rayonun geri qaytarılması, iki rayonun isə Dağlıq Qarabağın statusunun müəyyən edilməsi ilə bir vaxta salınması haqqında fikirlər səsləndirilir. Guya Rusiyanın bunu danışıqlar masası üzərinə gətirəcək kimi fikirlər irəli sürülür. Amma bunun özü də bir məxfilik pərdəsi ilə örtülüb. Çünki torpaq geri qaytarılmasından söhbət gedirsə, Ermənistan siyasi rəhbərliyinin ölkə əhalisini kompromislərlə bağlı məlumatlandırması müşahidə olunmalıdır. Ancaq bu istiqamətdə heç bir iş görülmür. Belə qənaətə gəlmək mümkündür ki, Rusiya proseslərə yenə də çox səthi yanaşır, verdiyi vədlərin yerinə yetirilməsi istiqamətində ciddi iş apardığı görünür".

Politoloqun sözlərinə görə, iyun danışıqları ətrafında müəyyən şübhələr mövcud olmaqda qalır. Bu şübhələri yox edəcək addımlar isə hələ ki hiss olunmur: "Ona görə də bir qisim politoloqlar bu görüşün baş tutmayacağı və ya daha uzaq tarixə salınacağı haqqında danışır, başqaları isə iyunun əvvəllərində danışıqların baş tuta biləcəyini söyləyirlər. Bir sözlə, ziddiyyətli mənzərə formalaşır. Bu mənzərədən çıxış edərək dəqiq proqnozlar söyləmək isə xeyli çətindir".

Politoloq sonnda bəyan etdi ki, cəbhə xəttindəki sakitliyin verdiyi vaxtdan Azərbaycan diplomatik cəbhədə ciddi iş aparmaq üçün maksimum istifadə etməlidir, eyni zamanda hərbi sahədə də sürətli hazırlıqlar həyata keçirilməlidir.

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Tanınmış politoloq, Qarabağ danışıqlarında sabiq prezident Heydər Əliyevin xüsusi nümayəndəsi olmuş Eldar Namazov ötən həftə "Novosti Azərbaycan" portalına müsahibəsində Qarabağın işğaldan azad edilməsinə dair danışıqların detallarından, işğala son qoyulmasının yollarından danışdı.

O, "Qarabağ konfliktində hansısa kompromis mümkündürmü? Referendum olmalıdır, ya yox" sualına cavabında deyib ki, bu, həlledici məsələdir. Məhz buna görə də "Madrid prinsipləri" razılaşdırılmayıb. Çünki tərəflər referendumla bağlı anlaşa bilməyib. Bu mövzunun nə qədər dolaşmış olduğunu göstərmək üçün politoloq tarixə ekskurs edib və nəticə olaraq qənaətinə bölüşüb: "Hazırda Qərb ekspertləri və diplomatları ilə işə istinad edərək deyə bilərəm ki, referendum məsələsi üzrə anlaşmaq mümkündür". Bunun səbəblərindən danışan E.Namazov qeyd edib ki, indiki şəraitdə referendum məsələsində anlaşma, sadəcə, utopyadır və danışıqlar prosesini "bloka" alınmasına xidmət edir: "Bu məsələ sülh sazişi imzalamağa və konfliktin mərhələli şəkildə nizamlanmasına başlamağa imkan vermir. Başqa beynəlxalq təcrübədən istifadə etmək lazımdır. Bu da ondan ibarət olmalıdır ki, referendum say çoxluğu ilə statusun müəyyən edilməsi demək olmalıdır. Çünki onun harada keçiriləcəyi, kimin iştirak edəcəyi ilə bağlı anlaşma əldə etmək mümkün deyil. Azərbaycan və Ermənistan arasında imzalanmış sülh sazişinin ratifikasiyası olaraq, referendum keçirmək olar. Təxminən Kiprin məsələsindəki kimi: öncə sülh planı hazırlanır, sonra ayrıca Kiprin yunan və türk kəsimində referendum keçirilir. Həqiqətən də Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması - mərhələli plandır. Hansı plana görə ki, həm işğal altındakı ərazilər azad edilir, həm köçkünlər qaydır, həm Dağlıq Qarabağa təhlükəsizlik qərarı verilir və Qarabağla Ermənistan arasında dəhliz gözlənilir və sərhədlər açılır, iqtisadi əməkdaşlıq bərpa olunur. Yekun olaraq bu məsələ eyni vaxtda Azərbaycan və Ermənistan, Dağlıq Qarabağda referendumla çıxarıla, eyni vaxtda səsvərmə ilə təsdiqlənə bilər. Ona görə də referendum məsələsinə yanaşmanı məhz indi dəyişmək lazımdır".

"Kerri və Lavrovun iştirak etdiyi Vyana görüşünü nə qiymətləndirirsiniz? İşğal altındakı ərazilərdə sülhməramlı qüvvələrin yerləşdirilməsi mümkündürmü" sualını isə o, belə cavablandırır: "Bu, 4 günlük müharibədən sonra ilk görüş kimi çox mühüm idi. Ermənilərin 22 ildir söykəndiyi mövqeyi indi artıq əsaslı deyil, ona görə ki, Ermənistan bu mövqedən qalxıb edirdi ki, o, müharibənin qalibidir və əgər Azərbaycan münaqişəni herb yolu ilə həll etməyə cəhd eləsə, guya onların "məğlubedilməz" ordusu Gəncəyə və Bakıya çatacaq. Ona görə də ermənilər heç bir güzəştə getmir və Bakının diplomatik kapitulyasiyasını tələb edirdilər. 4 günlük müharibə zamanı Azərbaycan ordusu göstərdi ki,

siyasi razılaşma olmasa, o, öz ərazilərini hərbi yolla qaytarmağa qadirdir. O üzəndən düşünürəm ki, erməni tərəfi və vasitəçilər öz mövqeyinə korrekt etməlidirlər. İndi problemin paket həll imkanları yoxdur, çünki bu, eyni vaxtda Dağlıq Qarabağın statusunun müəyyən edilməsi nəzərdə tutur. Münaqişənin 22 il dondurulması isə artıq müharibəyə gətirib. Bu da o deməkdir ki, status-kvo davam

Görüşdə Azərbaycan müxalifətini EL hərəkatının sədri Eldar Namazov, Ermənistan müxalifətini Ermənistan Milli Konqresinin sədri David Şahnazaryan təmsil edib.

O zaman E.Namazovun "Yeni Müsavat"a verdiyi xəbərdə bildirirdi ki, belə bir formatda görüş Minsk Qrupunun ABŞ-dan olan həmsədri Ceyms Uorlik və Fransadan olan həmsədr Jak Forun təşəbbüsü ilə

məlumat verməsi məqsəduyğundur. Ona görə də öhdəliklər mənə bir az imkan vermir ki, bu haqda daha geniş danışım. Bir məsələni xüsusi qeyd edim ki, mənim sizinlə söhbətimdə, mediada Qarabağla bağlı verdiyim açıqlamalarla qapalı görüşlərdə ifadə etdiyim mövqeyə əsasda heç bir fərq yoxdur. Mediyada açıqladığım mövqeyimi əmin olun ki, bütün beynəlxalq təşkilatlarla görüşlərdə də orta-

Ən məlumatlı politoloqdan müharibə anonsu

Eldar Namazov həmsədrilərlə söhbətdə nələrdən danışdı; onu işğala son qoyulması üçün savaşa qaçılmaz olması qənaətinə gətirən səbəblər...

edə bilməz. Beynəlxalq vasitəçilər də eyni şeyi bəyan edir. Hazırda qarşımızda iki yol var: ya genişmiqyaslı müharibə olacaq, ya da mərhələli həll. Və çox vacibdir ki, tərəflər mərhələli nizamlama ilə bağlı razılığa gəlsinlər - hansı planı ki, yeganə həll yolu kimi vaxtilə Bakı və İrəvan dəstəkləmişdi. Əfsus ki, o zamanın dramatik hadisələri və Ermənistan çevriliş hər şeyi alt-üst elədi.

O vaxtdan 17 il keçib. Bu müddət göstərdi ki, mərhələli həll planının alternativ mövcud deyil. Danışıqlar prosesini dondurmaq cəhdləri edildi, ancaq bu, müharibəyə gətirdi. Oudur ki, məsələdə seçim elə də böyük deyil: ya mərhələli həll, ya da müharibə...

Nəzərə çatdıraq ki, Eldar Namazov Qarabağ danışıqlarına dair ən bilgililərdən və bu prosesdə məmur olarkən rəsmi iştirak etmiş şəxsdir. O, bu gün də prosesin gedişatından ictimai fiqur olaraq kənarında deyil.

Hələ 2013-cü il dekabrın 5-də ATƏT-in Minsk Qrupunun ABŞ və Fransadan olan həmsədriləri Kiyevdə Azərbaycan və Ermənistan müxalifətinin təmsilçiləri ilə görüşmüşdü.

ya qoyuram. Mən sonuncu görüşlərimdə də gördüm ki, müzakirələr artıq o həddə gəlib çatıb ki, açıq hərbi toqquşma ehtimalı çox yüksəkdir..."

O deyib ki, hələ toqquşmalardan əvvəl bunun baş verəcəyini proqnozlaşdırıbmış: "Mən martın ortalarında Tiflisdə həmin görüşlərdə iştirak etmişəm. Limitin tükəndiyini və hərbi toqquşmaların ortaya çıxacağını şərtləndirən vəziyyət xeyli vaxt idi yetişirdi. Şəxsən mənim özüm sonuncu danışıqlarda çox sərt danışmışam. Qeyri-rəsmi müzakirələrdən sonra qeyri-rəsmi söhbətlər zamanı mən ermənilərə dedim ki, belə getmə, hərbi toqquşma qaçılmaz olacaq, Ermənistan geri addım atmalıdır. Ermənilərə bildirdim ki, atəşkəs razılaşmasına görə Azərbaycan 22 ildir öz üzərinə düşən şərtə riayət edir, ancaq 22 ildir Ermənistan ona aid olan şərtə riayət etmir, bir kənddən belə, qoşunlarını çəkmir. Ona görə ki, Ermənistan özünü qalib hesab edir və Azərbaycanın gücünün olmadığını hesab edir. Ermənilərin aprelin 1-dək düşüncəsi məhz belə olub ki, Azərbaycan ordusu 22 ildir mövcud olan vəziyyəti dəyişməyə cəhd eləsə, erməni ordusu gəlib Gəncəni də tutacaq. Mən mart ayında ermənilərə dedim ki, sizin bu mövqeyiniz Azərbaycana öz gücünü sizə sərbüt etməkdən başqa yol qoymur. Bəyan etmişdim ki, Azərbaycan ordusu güclüdür və güc tətbiq edib torpaqları erməni işğalından azad edə bilər..."

2016-cı il 2-5 aprelə cəbhədə baş verənlərdən az sonra "Yeni Müsavat"a verdiyi geniş müsahibəsində o deyib: "...Son iki ildə yeganə qatıldığı tədbirlər Qarabağ problemi ilə bağlı müəyyən tədbirlər olub. Son bir ay götürsək, Minsk Qrupunun həmsədriləri ilə də, Böyük Britaniyanın Bakıda və İrəvanda səfirliyi ilə də görüşlərim olub. İrəvanda səfirlə Tiflisdə görüşmüşəm. Avropa Birliyinin təmsilçiləri ilə görüşüm olub. Konkret sizin dediyiniz görüşlə bağlı deyim ki, Uorliklə yanaşı digər həmsədrilərlə də görüşmüşəm. Çox məhdud sayda adamların iştirakı ilə görüş idi. Həmin görüşdən əvvəl də, sonra da təşkilatçılar bizdən xahiş etmişdilər ki, bu görüşlər və müzakirələr haqda mediaya yalnız onların

ya qoyuram. Mən sonuncu görüşlərimdə də gördüm ki, müzakirələr artıq o həddə gəlib çatıb ki, açıq hərbi toqquşma ehtimalı çox yüksəkdir..."

O deyib ki, hələ toqquşmalardan əvvəl bunun baş verəcəyini proqnozlaşdırıbmış: "Mən martın ortalarında Tiflisdə həmin görüşlərdə iştirak etmişəm. Limitin tükəndiyini və hərbi toqquşmaların ortaya çıxacağını şərtləndirən vəziyyət xeyli vaxt idi yetişirdi. Şəxsən mənim özüm sonuncu danışıqlarda çox sərt danışmışam. Qeyri-rəsmi müzakirələrdən sonra qeyri-rəsmi söhbətlər zamanı mən ermənilərə dedim ki, belə getmə, hərbi toqquşma qaçılmaz olacaq, Ermənistan geri addım atmalıdır. Ermənilərə bildirdim ki, atəşkəs razılaşmasına görə Azərbaycan 22 ildir öz üzərinə düşən şərtə riayət edir, ancaq 22 ildir Ermənistan ona aid olan şərtə riayət etmir, bir kənddən belə, qoşunlarını çəkmir. Ona görə ki, Ermənistan özünü qalib hesab edir və Azərbaycanın gücünün olmadığını hesab edir. Ermənilərin aprelin 1-dək düşüncəsi məhz belə olub ki, Azərbaycan ordusu 22 ildir mövcud olan vəziyyəti dəyişməyə cəhd eləsə, erməni ordusu gəlib Gəncəni də tutacaq. Mən mart ayında ermənilərə dedim ki, sizin bu mövqeyiniz Azərbaycana öz gücünü sizə sərbüt etməkdən başqa yol qoymur. Bəyan etmişdim ki, Azərbaycan ordusu güclüdür və güc tətbiq edib torpaqları erməni işğalından azad edə bilər..."

Faktlar, müşahidələr göstərir ki, E.Namazov Qarabağ məsələsində ən məlumatlı şəxslərdəndir. Onun növbəti açıqlaması da heç şübhəsiz ki, hansısa məlumatlara söykənir.

□ **Hazırladı: M.MAHRIZLI**

Avropa İttifaqı ilə danışıqlar masasında hansı sənəd var?

Xəbər verdiyimiz kimi, mayın 27-də Azərbaycanın milli bayramı - Respublika Günü münasibətilə "Buta" sarayındakı rəsmi qəbulda prezident İlham Əliyev sensasion sayıla biləcək bəyanatlar səsləndirib.

İslahatlar anonsu hələ ilin əvvəlindən verilmişdi

Öncə qeyd edək ki, dövlət başçısının ölkənin gələcəkdə həm daxili, həm xarici siyasəti, eləcə də demokratik inkişaf yolu ilə bağlı mühüm mesajlarına əslində prezidentin hələ ilin əvvəlində səsləndirdiyi bəyanatların davamı kimi baxmaq lazımdır. Prezident ilin əvvəlində də ölkədəki bütün istiqamətdə olacaq islahatların "yeni formatda" davam edəcəyinin anonsunu vermişdi.

Ötən ilin sonu və bu ilin ilk beş ayında prezident müəyyən etdiyi iqtisadi hədəflərin qarşısında bu və ya digər formada olan əngəlləri inqilaba bərabər dəyişikliklərlə, (*xüsusi ilə gömrük və sahibkarlıqla bağlı*) aradan qaldırdı. O cümlədən problemlə sahələrdə əsaslı struktur dəyişiklikləri, idarəetmə sisteminin yenilənməsi və şəffaf idarəçilik prinsiplərinin daha geniş formada tətbiqi ilə bağlı da fərman və sərəncamlar imzalandı. Prezidentin 27 mayda etdiyi çıxışda da iqtisadi islahatların davamlı olacağı fikri bir daha vurğulanıb. Amma sözügedən çıxışda ən çox diqqəti cəlb edən siyasi islahatlarla bağlı deyilənlərdir. Belə görünür ki, hakimiyyət iqtisadi islahatların effektivliyini artırılması üçün siyasi islahatların da nə qədər vacib olduğunu fərqləndirir.

Siyasi islahatlara davam, amma "tələsən həm də təndirə düşər..."

Prezidentin çıxışından əldə olunan əsas nəticə həm də budur ki, Azərbaycana son aylarda iqtisadi dəstəyini davamlı olaraq artıran Qərb həm də siyasi islahatların genişlənməsi istəyir. Son zamanlar hakimiyyətin siyasi məhsullarla bağlı məsələdə sərgilədiyi humanist mövqe, üstəlik, 3500 məhbusun azadlığa buraxılmasını təmin edən amnistiya aktının da qəbulu rəsmi Bakının siyasi islahatlara da start verdiyinin bir signalıdır. Burada islahatlar təkcə bir neçə siyasi məhbusun azadlığa buraxılması ilə məhdudlaşmır, keyfiyyət və idarəetmə prinsipləri baxımından bəlkə də yeni hakimiyyətin qurulmasından söhbət gedir. Amma Qərb bu kimi məsələlərdə Azərbaycanın nə regional amilini, nə hakimiyyətdə illərdir formalaşmış münasibətlər sistemini belə görünür ki, geniş təhlil etmir. Prezident isə məhz "bütün problemləri tez həll edək" iddiasına düşən

İqtidar Qərblə ciddi anlaşma ərəfəsində: "Ağ inqilab"...

Prezident səfirlərin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə geniş siyasi islahatların anonsunu verdi; dövlət başçısı "bütün problemləri tez həll edək", iddiasına düşən Qərb dairələrinə Azərbaycanın yaxın qonşularının və "ərəb baharı"nın ağır sosial-siyasi nəticələrini yada salmağı tövsiyə edir; hakimiyyət iqtisadi islahatların effektivliyini artırılması üçün siyasi islahatların da nə qədər vacib olduğunu fərqləndirir...

Qərb dairələrinə həm Azərbaycanın yaxın qonşularının, həm "ərəb baharı"nın ağır sosial-siyasi nəticələrini yada salmağı tövsiyə edir.

Sitata diqqət edək: "Əgər təhlükəsizlik və sabitlik olmasa, əlbəttə ki, demokratiyadan, iqtisadi və sosial inkişafdan söhbət belə gedə bilməz və biz bunu yaxın tarixdən görürük", deyərək, buna misal olaraq MDB məkanındakı, Avropadakı, Yaxın Şərqdəki vəziyyəti xatırladı: "Demokratik normalar pozulur, ayrı-seçkilik meyilləri güclənir, milli-dini zəmində qarşıdurmalar, anlaşılmazlıq və müharibələr başlayır. Televiziyalardan gördüyümüz ki, inkişaf etmiş ölkələrdə nümayişçilərə qarşı necə zorakılıq tətbiq edilir. Bəziləri əvvəllər bizi ittiham etməyə çalışırdılar ki, Azərbaycanda hüquqlar pozulur, demokratiya zəifdir, burada sərbəst toplaşma azadlığı yoxdur. Əlbəttə, hər kəs bilir ki, bunun hamısı yalandır. Azərbaycanda heç kim vəhşicəsinə döyülmür, heç kim söyülmür, heç bir məhdudiyət qoyulmur", deyən dövlət başçısı zənni-

mizcə, ilk dəfə olaraq Azərbaycana yönəlik ittihamlarda ən çox rast gəlinən "avtoritarizm" ifadəsini işlədib: "Bizə gəldikdə bu uydurma ittihamlar avtoritar rejim kimi xarakterizə edilir, ancaq demokratiyanın beşiyi sayılan ölkələrdə bu günlərdə televizordan gördüyümüz o videosüjetlər demokratiya sayılır. Necə ola bilər ki, nümayişçilər vəhşicəsinə döyülür, söyülür, təhqir edilir, bu, demokratiya hesab edilir..."

Prezident, sübhə yoxdur ki, son günlər Avropada-özləliklə Fransa və Almaniya da həm hökumətin qaçqın, həm də digər iç siyasətinə etiraz olaraq keçirilən nümayişlərdə polislərlə toqquşmaları nəzərdə tutur. "Azərbaycanda sabit vəziyyət mövcuddur, xalq rahat, azad şəraitdə yaşayır, amma bu, demokratiya hesab olunmur. Bu ikili standartlar siyasətinə son qoyulmalıdır. Bu, artıq dözülməz hala gəlib çatıb", deyərək, prezident narazılığını gizlətməyib.

"Hədəf mənəm"

Dövlət başçısı bir daha Azərbaycan hakimiyyəti ilə

təzyiq dili ilə danışmağın qəbul edilməz olduğuna işarə edib. "Səbəbi odur ki, biz öz yolumuzla, müstəqillik yolu ilə gedirik. Heç bir başqa ölkənin daxili işinə qarışmırıq, heç kimi də qoymuruq ki, bizim daxili işimizə qarışsın. Bu da bəzi qüvvələr tərəfindən qəbul edilmir. Çünki onlar öyrəşiblər, başqa yerlərdə ölkələr onların iradəsi ilə idarə olunur. Bilir ki, bizə qarşı aparılan kampaniyanın səbəbi nədir, hədəfi kimdir və hansı nəticə gözlənilir" deyən, İ.Əliyev çox ciddi bir bəyanat da səsləndirib: "Hədəf isə əlbəttə ki, Azərbaycanın siyasi rəhbərliyidir və mənəm. Çünki mən bu ölkənin başında dayanıram və Azərbaycanın siyasətini mən müəyyən edirəm. Azərbaycanın müstəqilliyinin də qarantı mənəm və Azərbaycan xalqıdır".

Prezidentin Azərbaycandakı bütün səfirlərin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə hədəf olaraq seçilməsini deməsi əlbəttə ki, xüsusi qeyd ediləsi məsələdir. Zənnimizcə, prezident İlham Əliyev ilk defadır ki, Azərbaycana qarşı aparılan siyasətin

hədəfi kimi özünü nişan verir. Aydın ki, hökumətin bu və ya digər siyasətinə Qərbdən gələn tənqid və qınaqlar daha çox Azərbaycanın siyasətini müəyyənləşdirən hakimiyyətə və prezidentə yönəlir. Amma İlham Əliyevin, Qərbin bütün dairələrinin "qulaqlarının" iştirak etdiyi tədbirdə, hədəf olaraq seçilməsini açıq deməsi də diqqət çəkir. "Demokratiya bizim şüurlu seçimidir, yolumuzdur", - deyən prezident Azərbaycandan kənar iradənin təzyiqlə nəyə nail olunmayacağını bir daha vurğulayıb.

Azərbaycan hakimiyyətinin Qərblə münasibətlərində 6 ay bundan əvvəlki gərginlik, qarşılıqlı ittihamlar dövrü arxada qalıb. Həbsləri narazılıq doğurmuş şəxslərlə bağlı ard-arda verilən qərarlar Qərblə münasibətlərdə yeni bir mərhələnin başladığını bir daha təsdiqləyir. Əlbəttə ki, münasibətlərdə yeni bir səhifənin başlanması təkcə dostluqlar məsələsi ilə məh-

aliyyətin davam etdiriləcəyi vədini verir. Prezident daha sonra demokratik islahatların dərinləşməsi istiqamətində real işlərin başladığını da anons edib. Sitat: "Avropa ölkələri ilə də bizim əməkdaşlığımız genişlənir. Hazırda münasibətlər yüksələn xətlə inkişaf edir. Bu, bizi sevindirir, əminəm ki, Avropa qurumlarını da sevindirir. Avropa İttifaqının üzvü olan 8 ölkə ilə bizim strateji tərəfdaşlığımız haqqında sənədlər imzalanıb və ya qəbul edilib. Bu, Avropa İttifaqına üzv ölkələrin üçdə bir hissəsidir.

Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələrinin formalaşdırılması istiqamətində təkliflər indi masa üzərindədir. Ümid edirəm ki, yaxın zamanlarda ciddi danışıqlar başlanacaqdır".

Qərbönümlü siyasət davam edəcək

Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə münasibətlərində yaranmış etəlet son aylar yerini qarşılıqlı təmaslara verib. Av-

ropa İttifaqı ilə iqtisadi əlaqələr 2016-cı ilin ilk beş ayında nəzərəcarpacaq dərəcədə artıb. Son rəsmi statistikada deyilir ki, Azərbaycanın xarici ticarətinin 47.5 faizi məhz Avropa İttifaqı ölkələrinin payına düşür. Bu ilin ilk dörd ayının göstəricisinə görə bu rəqəm 43 faizdir. İndi prezident bu əlaqələrin təkcə iqtisadi deyil, həm də siyasi əlaqələrlə möhkəmlənəcəyini də deyib. Bu, həm də "Azərbaycan qərbönümlü siyasətdən (burada daha çox demokratik dəyərlərdən söhbət gedir) imtina edir", iddialarının prezident səviyyəsində yalanlanması hesab oluna bilər. Prezidentin çıxışı siyasi sahədə də bərəsində çoxdan danışılan inqilabi islahatların qapıda olduğunu açıqladı. Bəlkə də siyasi münasibətləri, müxalifət də daxil, hər şeyi yenidən - yeni səhifədən başlamaq - "Ağ inqilab" (yuxarıdan radikal dəyişikliklər) istəyi də demək olar buna...

Gerçəkləşməsindən isə yalnız və yalnız Azərbaycan qazanar...

Əfqanıstanın yanındaydıq

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Əfqanıstanın Bakıya dünən hörmətli qonaq təşrif buyurmuşdu: Əfqanıstan İslam Respublikasının Təhlükəsizlik Şurasının katibi Məhəmməd Xanif Atmar yoldaş. Onu analoqu olmayan respublikamızın ali rəhbərliyi səviyyəsində qəbul edərək maraqlı, ikibaşlı bir cümlə söylənmişdir: "Azərbaycan daim Əfqanıstanın yanında olacaqdır". Əslində o görüş mənim diqqətimi elə bircə bu cümləyə görə çəkdi, yoxsa başqa nəyimə lazımdır?

Müdafiə nazirimiz Zakir Həsənovun İspaniya kralı 4-cü Felipe ilə görüşü Qarabağ münaqişəsinin xeyrimizə həlli istiqamətində daha böyük marağ doğururdu, ola bilsin biz ordan qızmış öküzlər alıb gətirib düşmənin canına buraxardıq? Ermənilər oxuyur deyə çox şeyi yazmaq da olmur. Alçaqların üzündən qəzet yazmaq da çətinləşibdir, gerek hər sözü min dəfə ölçüb-biçəsən. Nəticədə Azərbaycanın adı bədnam olur, deyirlər guya avtoritar dövlətdir. Halbuki avtoritet dövlətdir. Ətraf aləmdə hər kəs bizim dediyimizlə durub-oturur. Oturub qalxa bilməyən vətəndaşlarımız da var, ancaq əsas odur vətən sağ olsun.

Nə isə. Əfqanlardan danışdıq. Söhbət ondadır ki, Azərbaycan bu gedişlə doğrudan da daimi Əfqanıstanın yanında olacaqdır, heç Almaniyanın, İsveçrənin, Norveçin, lap belə Gürcüstanın-filanın da böyründə olmayacaqdır. Coğrafi baxımdan Avropaya yaxın olmaqla deyil, siyasi və mənəvi baxımdan biz Əfqanıstanın yanındaydıq, ildən-ilə daha da yaxınlaşırdıq. Məsələn üçün, artıq xəbər lentlərimizdə "Fıllankesin qulağını kəsdilər", "Axundu şantaj elədilər", "İmamı döydülər", "Azyaşlıni zorladılar", "Hicaba görə məktəbə getmir" və sairə tipli informasiyalar intensivləşir.

Elə bu əfqan yoldaşın adını görəndə uşağın sinfi yadına düşdü. Təsəvvür edin, birinci sinifdə 5 Məhəmməd, 2 Yusif, 2 Əli, 2 Hüseyin var. Qalanları da Məryəm, Fatimə, Zəhra, Ayşə, Əlislam adlı uşaqlardır. Bizim uşağın da soyadı Hacı. Sinif yox, sanarsan mədrəsədir. Yuxarı sinifdə oxuyan uşağın müəllimi isə deyirmiş asqıranda "sağlam ol" deməyin bir-birinizə, "bismillah" deyin. Əsl əfqan məktəbidir. Hələ arada uşaqları yığıb Kalaşnikov tüfəngini və puştu dilini öyrətsələr daha yaxşı olardı. Gələcəkdə işləri asanlaşardı. (Ancaq Ədliyyə Nazirliyi dini adların uşaqlara qoyulması statistikasında son 5 ildə ilk dəfə keçən il azalma olduğunu açıqlamaqla bizi bir qədər məyus elədi. Belə çıxır devalvasiya olanda millət dinsizləşirmiş. Neft pulu çox gələndə isə Allah şükür edirmiş. Maraqlı sosioloji nəticədir, bunu tapdığım üçün ümid edərəm AMEA ayın axırına piştaxtada qalmış bir elmlər namizədi adından-zaddan aşağı qiymətə verər).

Respublikamızın daim Əfqanıstanın yanında olan bir respublika kimi tanınması qəlbimizi fərəhlə doldurur, ancaq diplomatik korpus bu yöndə çox zəif fəaliyyət göstərir. Örnək üçün, bir-iki həftə qabaq Azərbaycanın ABŞ-dəki səfirliyi belə xəbər yaymışdı: "Mayın 7-də səfirliyin qapıları açıldı, 3 minə yaxın amerikalı Azərbaycan həqiqətləri ilə tanış oldu. Plov bışirildi, milli "Nəlbəki", "Üzüm" rəqslərimiz alqışlarla qarşılandı. "Qız qalası"nın maketi önündə hamı şəkil çəkirdi". Məncə, bunlar respublikamızın təbliğati üçün çox azdır. Qız qalasının özünü söküb aparıb Vaşinqtonda qurmaq olmazdı? Onsuz çox köhnəlmişdir, Bakımıza elə də yaraşmır. Plov ilə təbliğat da yetərinə arxaıkdır. Əvəzində bir-birinin etini yeyən azərbaycanlıların sərgisini düzəltmək daha fundamental olardı.

Əfqanıstanın iki imperiya - Britaniya və Rusiya imperiyaları arasında bufer dövlət kimi yaradılması tarixini yada salsaq, bu baxımdan da ölkələrimiz oxşardır. ADR yaradılarda cənubda elə ingilislər idi. Ancaq bunlar - tarixi söhbətlər bizi düşündürməsin. Gələcəyə baxmalıyıq. SOCAR-ın təzə, çoxqatlı, yüz milyonlara başa gələn ofisinin yuxarisından o gələcək daha parlaq görünür. Ərəb səhrələrindən gələn toz buludları imkan versə... Bəlkə biz SOCAR-ın ofisinin qıraqlarına hasar çəkək, uçuq-sökük yerlər görünməsin?

Mayın 27-də "Buta" sarayında Azərbaycanın milli bayramı - Respublika Günü münasibətilə rəsmi qəbulda prezident İlham Əliyev çıxışında sensasion bəyanatlar verib. Dövlət başçısı Azərbaycanla bağlı hazırlanan planlardan bəlkə də bu vaxta qədər olmadığı şəkildə açıq danışdı.

Prezidentin "hədəfdə mənəm" bəyanatına ilginç reaksiyalar

Prezident ölkədəki siyasi vəziyyətlə bağlı danışarkən "əgər təhlükəsizlik və sabitlik olmasa, əlbəttə ki, demokratiyadan, iqtisadi və sosial inkişafdan söhbət belə gedə bilməz və biz bunu yaxın tarixdən görürük", deyərək, MDB məkanındakı, Avropadakı, Yaxın Şərqdəki vəziyyəti nümunə gətirib. "Azərbaycanda hüquqlar pozulur, demokratiya zəifdir, burada sərbəst toplaşma azadlığı yoxdur. Əlbəttə, hər kəs bilir ki, bunun hamısı yalandır. Azərbaycanda heç kim vəhşicəsinə döyülmür, heç kim söyülmür, heç bir məhdudiyət qoyulmur" deyən dövlət başçısı ardınca rəsmi Bakıya ünvanlı ittihamların detallarına toxunub. Prezident Əliyev "Bizə gəldikdə, bu uydurma ittihamlar avtoritar rejim kimi xarakterizə edilir, ancaq demokratiyanın beşiyi sayılan ölkələrdə bugünlərdə televizordan gördüyümüzü o videosuətlər demokratiya sayılır. Necə ola bilər ki, nümayişçilər vəhşicəsinə döyülür, söyülür, təhqir edilir, bu, demokratiya hesab edilir", - deyərək sual edib. İkili münasibətlərin səbəbinə gəldikdə əlavə edib: "Səbəbi odur ki, biz öz yolumuzla, müstəqillik yolu ilə gedirik.

Heç bir başqa ölkənin daxili işinə qarışmırıq, heç kimi də qoymuruk ki, bizim daxili işimizə qarışsın. Bu da bəzi qüvvələr tərəfindən qəbul edilmir. Çünki onlar öyrəşiblər, başqa yerlərdə ölkələr onların iradəsi ilə idarə olunur. Hədəf isə əlbəttə ki, Azərbaycanın siyasi rəhbərliyidir və mənəm. Çünki mən bu ölkənin başında dayanıram və Azərbaycanın siyasətini mən müəyyən edirəm. Azərbaycanın müstəqilliyinin də qarantı mənəm və Azərbaycan xalqıdır".

ADP sədri Sərdar Cəlalovlu "Yeni Müsavat" a açıqlamasında öncə "diplomatlara dil fikirlərini gizlətmək üçün verilib, demək üçün yox" məşhur deyimini xatırladı. Daha sonra isə bunları söylədi: "Əgər İlham Əliyev "hədəfdə mənəm" deyirsə, bu, o demək deyil ki, biz həmin fikri olduğu kimi qəbul etməliyik. Sadəcə olaraq, ölkəyə, dövlətin siyasətinə başçılıq edən İlham Əliyevdir. Təbii ki, aparılan siyasətə, yaxud yaranmış böhrana görə birinci şəxs kimi İlham Əliyev məsuliyyət daşıyır. Bu məsuliyyətdən dolayı da zaman-zaman Azərbaycan iqtidarının ünvanına deyilən tənqidlər elə həm də birinci şəxsin ünvanına deyilmiş olur. Bu mənada o, həmin fikirləri deyib və bu da təbii".

S.Cəlalovluna görə, hazırda tək Azərbaycan prezidentini hədəfdə deyil: "Məgər Putin

Sərdar Cəlalovlu:
"Əgər "hədəfdə mənəm" deyirsə, bu, o demək deyil ki, həmin fikri olduğu kimi qəbul etməliyik"

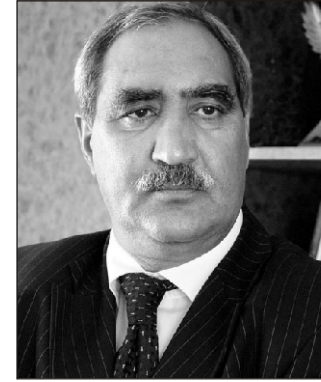
hədəfdə deyil? Eləcə də Avropa ölkələrinin liderləri, yaxud Amerika prezidentinin özü hədəfdə deyilmir? Yeni birinci şəxs ölkəsində baş verən bütün hadisələrə görə cavabdehlik daşıyır. Kimsə İlham Əliyevi qoyub Azərbaycanda beşinci, onuncu dərəcəli memura deyərək bilməz ki, niyə ölkədə siyasi məhbus, böhran, ya başqa problem var? Amma bundan uzağa gedən nəticə gözləməyə dəyməz. Bəziləri belə düşüncəyə düşür ki, İlham Əliyev bununla demək istəyir mənə yıxmaq istəyirlər. Bu, belə deyil. Bundan qabaq Co Baydenin Azərbaycan iqtidarına yönəlik tənqidi oldu. Xatırladaq ki, İlham Əliyev axırncı dəfə Amerika səfəri zamanı çox yüksək səviyyədə qarşılanmışdı. Biz beynəlxalq təcrübədən bilir ki, Amerika liderləri ilə bu cür görüşlər müəyyən öhdəlikləri üzərinə götürükdən sonra mümkün olur. Məsələn, dövlət başçısı Baydenlə, Kerri ilə görüşdü. Onlarla görüşəndə yəqin ki, Azərbaycan iqtidarını müəyyən vədlər verib. Baydenin mövqeyindən belə aydın oldu ki, Azərbaycan iqtidarı Xədicə İsmayılovanı azad etməklə bağlı öhdəlik götürəndən sonra görüş baş tutub. Lakin onlar azadlığa buraxılmayanda belə çıxdı ki, həmin adamlar aldadılıb. Ona görə də diqqət etdinizsə, Baydenin məlum müraciətindən bir gün sonra Xədicə İsmayılovanı buraxdılar. Azərbaycan prezidenti də o çıxışı nəzərdə tutub və "hədəfdəyəm" deyib. Amma əslinə qalsa, söz verilmədisə, səfərdən dərhal sonra Xədicəni və digər siyasi məhbusları azad etsəydilər, mənəcə, İlham Əliyev hədəfdə də olmayacaqdı".

ADP sədri istənilən halda sərgilənən kəskin mövqelə-

rin, səslənən tənqidlərin hakimiyyət dəyişikliyi hazırlığının anonsu olmadığı qənaətindədir: "Azərbaycanda bu hakimiyyətin dəyişməsi ilə bağlı

həyata keçirilməyincə, indiki iqtidar, ilk növbədə İlham Əliyev daim hədəfdə olacaq".

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı

Fəzail Ağamalı:
"Onların marağı Azərbaycanda zəif hakimiyyətin, sözbəxan dövlət başçısının olmasına hədəflənib"

tələb yoxdur. Hakimiyyətlər sənin-mənim arzumuzla, ya xaricilərin istəyi ilə dəyişmir. Gərək sosial tələb olsun, cəmiyyət yeni bir hakimiyyət, yeni bir lider istəsin. Onda da xaric bunu ya yubada, ya sürətləndirə, dəstək verə bilər. Bu gün Azərbaycan cəmiyyətində yeni bir liderin ortaya çıxması, yeni bir hakimiyyətin formalaşması, yeni bir nizamin meydana çıxması ilə bağlı ciddi bir tələb yoxdur".

Müsavat Partiyasının başqanı Arif Hacı isə özünün facebook sahifəsində məsələyə münasibətini açıqlayarkən bunları bildirdi: "İlham Əliyev özünü Beynəlxalq Birliyin, Qərbi dövlətlərinin hədəfi adlandırmaqda tamamilə haqlıdır. Əslində o yalnız Qərbin deyil, həm də Azərbaycan xalqının əksəriyyətinin də hədəfindədir. Seçki sisteminin ləğv edildiyi, azad məhkəmələrin olmadığı, mətbuat, ifadə, sərbəst toplaşma azadlıqlarının təhdid olunduğu, müxalif fikirlərin insanların qondarma ittihamlarla həbsə atıldığı, korrupsiyanın tüğyan etdiyi bir ölkənin rəhbəri, əlbəttə, hədəf olacaq. Hədəf olmaq üçün sözdə yox, əməldə demokratik inkişaf yolu seçilməli, siyasi məhbuslar azadlığa buraxılmalı, azad seçkilər keçirilməli, real hakimiyyət bölgüsü aparılmalı, insan haqlarına əməl olunmalı, ölkədə hüquqi dövlət, vətəndaş cəmiyyəti qurulmalı, liberal iqtisadi münasibətlər, korrupsiyasız azad bazar iqtisadiyyatı yaradılmalıdır. Bunlar üçün isə heç bir xarici və daxili təzyiqlərə ehtiyac yoxdur. Sadəcə, Azərbaycan Konstitusiyasına, xalq və beynəlxalq təşkilatlar qarşısında götürülən öhdəliklərə əməl etmək lazımdır. Azərbaycan üçün zəruri olan bu islahatlar

Arif Hacı:
"Azərbaycan üçün zəruri olan islahatlar həyata keçməyincə, indiki iqtidar daim hədəfdə olacaq"

bildirdi ki, bu, əslində ölkə prezidentinin həyata keçirdiyi siyasətə Azərbaycanı istəməyən, anti-Azərbaycan qüvvələrinin münasibətini ifadəsi kimi qiymətləndirilməlidir: "Yeni onlar ölkə prezidentinin dediyi kimi, Azərbaycanı idarə olunan ölkələrdən birinə çevirməyə çalışırlar ki, öz istəklərinə nail olsunlar. Ölkə prezidenti özünün müstəqil siyasəti ilə, Azərbaycan xalqının iradəsinə söykənərək, müstəqil addımlar atmaqla Azərbaycanda bir çox dövlətlərin və Azərbaycanı istəməyən qüvvələrin maraqlarının reallaşmasına imkan vermir". **F.Ağamalı qeyd etdi ki, əslində bu cür münasibət bütün mənələrdə başa düşülə bilər:** "Yeni Azərbaycanı istəməyən qüvvələr, xüsusi olaraq Ermənistan və Ermənistanı dəstəkləyən ölkələr, ayrı-ayrı siyasətçilər, erməni diasporu və erməni lobbisi qarşısında İlham Əliyevi görəndə onlar öz istəklərinə çatmayacaqlarının fərqindədirlər. Ona görə də təbii ki, onların marağı Azərbaycanda zəif hakimiyyətin, sözbəxan dövlət başçısının olmasına hədəflənib. Lakin bunların hər birinin qarşısında Azərbaycan xalqının iradəsi, xalqın Heydər Əliyevin siyasətinə sədaqəti dayanıb. Əlbəttə, bütün bunlara söykənərək, ölkə prezidenti İlham Əliyevin son dərəcə qabiliyyətli, bacarıqlı liderlik keyfiyyətləri və Azərbaycan xalqı tərəfindən ona göstərilmiş böyük rəğbət və dəstək də dayanıb. Mən bundan sonra da tam əminəm ki, Azərbaycan xalqı ölkə prezidentini birmənalı olaraq dəstəkləyəcək, müdafiə edəcək və bu cür düşməniyyətlərin reallaşmasına imkan verilməyəcək".

□ **Cavid TURAN**

Ötən həftəsonunun mühüm siyasi olaylarından biri Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Yunanıstanda səfər zamanı verdiyi açıqlamalar oldu. Putinin xüsusən də Türkiyə ilə münasibətlərin perspektivi barədə söylədikləri diqqətçəkicidir. Məlumdur ki, Afinada bu mövzuda danışıqlar o, ənənəvi sərt və davakar leksikon yox, ilk dəfə olaraq yumşaq ritorika seçib və Moskvanın Ankara ilə barışmaq istədiyini dilə gətirib.

Putinin bu açıqlaması əslinə qalsa, Ankaraya mesajdır ki, barış üçün üzrxahlığa bənzər istənilən jest artıq məqbul sayıla bilər - tək hansısa jest olsun. İki böyük dövlətin barışması isə bölgədə yeni bir situasiya demək olardı və region qismən rahat nəfəs alardı. O halda bu, əlbəttə ki, Azərbaycanın da köklü maraqlarına təsirsiz ötürməyəcək. Öncəliklə Qarabağ münasibətini nəzərdə tuturuq. Çünki Moskva və Ankaranın məsələdə ortaq əməkdaşlığının təzədən gündəmə qayıtması mümkündür.

Ola bilsin o zaman - müharibə məsələsində Azərbaycanın əl-qolu bağlansın - Kremlin xahişi, Ankaranın Bakıya təsiri ilə. Amma əvəzində bir neçə rayonun geri qaytarılması təzəşə bilər. Ancaq məsələ ondadır ki, bir neçə rayondan sonra konflikt Moskvanın ssenarisi üzrə yenidən dondurulmamaq ki? Bu sual hələ ki barışığın özü qədər açıq qalır...

Bütün hallarda Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin normal məcraya qayıtması Güney Qafqazda, Qarabağ münasibəti zonası ətrafında hərbi gərginliyi azaldar, konfliktə bağlı dialoq imkanlarını genişləndirirdi. Ancaq qeyd elədiyimiz kimi, bunun tezliklə regionun ən üzücü probleminin həllinə gətirəcəyini söyləmək asan deyil, çünki Kremlin gerçək planlarını təxmin etmək çətinidir. Hər necə olmasa, Rusiya-Türkiyə münasibətləri 24 noyabrə qədər yüksək səviyyədə olub, amma o vaxt Qarabağ məsələsinin həllində ciddi dönüş qeydə alınmayıb.

24 noyabr təyyarə insidenti baş verdikdən və Rusiya-Türkiyə əlaqələri korlandıqdan sonra situasiyada, bölgədə baş verən ən mühüm dəyişikliklərdən biri də budur - Qarabağ məsələsində status-kvonun 4 günlük müharibə ilə Azərbaycanın, demək, həm də Türkiyənin xeyrinə dəyişməsi. Moskva bunu ciddiyyə almaq zorundadır. Əks halda yeni və daha böyük müharibə qaçılmaz olacaq - Kremldə bunu yaxşı bilirlər.

Müharibə isə Rusiyanın Türkiyə ilə qarşı-qarşıya gəlməsi deməkdir. Lakin Kremlin bunu istəmir. Ermənilərə görə bölgənin iki mühüm dövlətini - Türkiyəni və Azərbaycanı bəlli səbəblərdən itirməkdən çəkinir, bunun marağında deyil. Təsədüfi deyil ki, Afinada Putin belə bir fikir də söyləyib ki, "Rusiya Türkiyə ilə heç vaxt hərbi toqquşma vəziyyətinə gəlməyəcək, bu - istisnadır".

Ankara-Moskva barışıqı bu toqquşmadan qaçmağın ən etibarlı zəmanəti olardı. Əksinə, müharibə barışıq üçün olan-qalan imkanları da dəfn edərdi. Üstəlik, Güney Qafqazda hər-

bi-siyasi durum son vaxtlar sürətlə Rusiyanın ziyanına dəyişməkdədir. Söhbət ən əvvəl Gürcüstanda ABŞ-ın, NATO-nun möhkəmlənməkdə davam edərək, hərbi təlimlər keçirməsi, orada artıq özünün hərbi bazasını qurması, paralel surətdə Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstan arasında hərbi əməkdaşlığın güclənməkdə olmasıdır. Artıq üç ölkənin ilk birgə təlimlərinin anonsu da verilib. Ankara-Moskva tərəfdaşlığı isə bölgədə güclənən Qərb tə-

mümkün siyasi, geosiyasi və hərbi nəticələrini hesabladığı üçün də Kremlin Ankaraya qarşı ənənəvi sərt ritorikası yumşaltmalı olub. Eyni zamanda maraqlıdır ki, şimaldan Bakıya qarşı da xoş məram mesajları müşahidə olunmaqdadır - hansı ki, yenə prezident Putinin Yunanıstan səfəri çərçivəsində qeydə alınıb.

Xəbər verildiyi kimi, səfər zamanı Azərbaycanın "Şahdəniz-2" qazını Avropaya çatdıracaq Cənub Qaz Dəhlizinə (onun

Beləliklə də Putinin TAP-ın təməlinin qoyulmasından 10 gün sonra Yunanıstana etdiyi səfərin nəticələrinə əsasən Azərbaycan qazının Avropanın cənubuna nəqli layihəsinə hər hansı rəqib qalmayıb. Həm Azərbaycan, həm Avropa üçün mühüm strateji əhəmiyyət kəsb edən Cənub Qaz Dəhlizinin yolu hansısa formada kəsməyə yönəlmiş qaz müharibələrinin Bakının qələbəsi ilə bitdiyini söyləmək olar.

Kremldən Ankaraya barış mesajı, Bakıya reverans - Rusiya "daşları yığmağa başlayır..."

Azərbaycanın ən iri qaz layihəsinə əngəl olmaqdan vaz keçməsinə və Türkiyə ilə anlaşmaq istəyində Moskvanın əsas hədəfi; Qərb-Rusiya qarşılıqlı məğlubiyyət və təklənmə qorxusu şimal qonşumuzu oyun qaydalarını dəyişməyə sövq edir...

sirlərini zəiflədə, bu təsirlərə qarşı özünəməxsus bufer rolunu oynaya bilərdi.

Barışıq zəruri edən başqa amillər də mövcuddur: Türkiyə üçün turizm mövsümünün başlaması, Rusiyanın isə iqtisadi durumunun aybaay ağırlaşması bu qəbildəndir. Bundan əlavə, İsrailə Türkiyə arasında 2010-cu ildə "Mərmərə olayı"na görə pozulmuş münasibətlər artıq düzəlmək üzrədir və yeni baş nazir Binəli Yıldırımın iş başına gəlməsi ilə yekun qərarın ratifikasiyası gözlənilir.

Azərbaycan da İsrailə əlaqələri daha yüksək səviyyəyə qaldırmaq ərafındadır. Ölkənin dostu hesab edilən sabiq xarici işlər naziri Avidqor Libermanın ötən həftə hakimiyyətə qayıdaraq, İsrailin müdafiə nazir postuna sahiblənməsi isə bu xüsusdə çox mühüm hadisə sayılır.

Region və onun ətrafında cərəyan edən və əslində Rusiyanın böyük bir bölgədə faktiki, çıxdaş edilməsinə apara biləcək bu kimi prosesləri Moskva sözsüz ki, ciddiyyə almaya bilməz. Görünür, bu proseslərin

üçüncü seqmenti TAP-a) Rusiyanın əngəl olmaqdan vaz keçdiyi belli olub. Məlum olub ki, TAP-a alternativ hesab edilən "İTGI Poseidon" qaz kəməri layihəsinin həyata keçirilməsinə dair Afinada heç bir bəyanat səslənməyib. Putin bildirdi ki, Rusiya Avropa bazarına qaz ixracını genişləndirmək üçün əsas stavkanı Baltik dənizinin dibindən keçən "Şimal axını-II" qaz kəməri layihəsinin reallaşmasına yönəldəcək (virtualaz.org).

Yada salmaq ki, "İTGI Poseidon" layihəsi hələ 2003-cü ildə irəli sürülüb. Qazın Yunanıstanın şimal-şərqindən İtaliyanın cənubuna nəql edilməsi nəzərdə tutulurdu, yeni marşrut eynilə TAP-ı təkrarlayırdı. Eyni zamanda "Cənub axını"nın Bolqarıstandan yarı keçən variantının həyata keçirilməsi üçün vacib idi. Ancaq indi belə görünür ki, Moskvanın söylərinə baxmayaraq yunan baş nazir Aleksis Tsipras Qərbin dəstəklədiyi TAP layihəsinə həyata keçirməyə, ona alternativ layihələri kənar qoymağa üstünlük verib, daha doğrusu, təzyiqlə buna məcbur edilib.

Əlbəttə ki, bu qələbənin baş memarı Qərbdir. Kremlin geri çəkilməsində aparıcı amil də odur - Qərb (Amerika, Avropa). İndi Qərb tək enerji sferada deyil, geosiyasi alanda - Cənubi Qafqazda, Ukraynada da Rusiyanı ciddi şəkildə sıxışdırmağa başlayıb. Kremlin bu üzündən yeni tərəfdaşlar axtarışına çıxması, az öncə itirdiyi tərəfdaşları ilə barışıq, itirməkdə olduqları münasibətləri yaxşılaşdırmağa meyillənməsi, bütövlükdə "daşları yığmağa başlaması" bu mənada təəccüblü görünməməlidir.

Yalnız onu əlavə etmək qalır ki, son gelişmələr fonunda Bakı üçün həm də Rusiya və Türkiyəni barışdırmaqdan ötrü yeni və unikal bir fürsət açılmışdır. Azərbaycan bu barışıq təzəşdirə bilər. Kremldən Ankaraya göndərilən mesajla eyni vaxtda Bakıya edilən reveransın daha bir motivi ola bilsin elə budur - (köhnə) dost-müttəfiqləri həmişəlik itirmək istəyi.

Dost-rəqiblərin təzədən dəqiqləşməsi prosesi başlayıb.

□ Siyasət şöbəsi

Obama düzmü etdi...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Prezident B.Obamanın Xirosimaya baş çəkməsi ni və nüvə qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış abidənin önünə əklillər qoymasını tənə və rixəndlə qarşılayanlar da oldu. Mən hələ ABŞ-dakı ultra-mühafizəkarların onu az qala "milli ideallar"a dönük çıxmaqda ittiham etməyini demirəm...

Rixənd məsələsi budur ki, Amerikaya opponentlik edənlər bu ziyarəti bir suala çevirdilər. Dedilər ki, heç bu da işdir, iki şəhəri Yer üzündən siləndən və yüz minlərlə insanı tələf edəndən sonra indi durub üzrxahlıq edirlər?!

Nə demək olar? Dünya o qədər qələzdir ki, ən azı formal məntiq baxımından hamı haqlı görünür. Hətta bəzən biri-birinə zidd, diametral əks fikir söyləyənlər belə haqlı görünür...

Amma bir Haqq mizan-tərəzi də var. Və o, buyurur ki, Obama düz etdi. Nə vaxtsa hansısa bir ABŞ prezidenti özündə güc tapıb bu addımı atmalı, nüvə qurbanlarının xatirəsi önündə baş əyməli və yaponlardan üzr istəməli idi...

Düzdür, Xirosimo və Naqasakidən əvvəl Perl-Xarbor olmuşdu, ABŞ-ı ikinci Dünya müharibəsinə qatılmağa vadar edən aramsız avia-zərbələr olmuşdu...

Amma bütün hallarda Xirosimo və Naqasaki o zərbələrə adekvat deyildi, bu, daha qəddar addım idi...

Bəlkə ona görə də Obama xatirə abidəsinə ziyarət etdi, çünki böyük ehtimalla o da başa düşür ki, militarist Yaponiyanı cəzalandırmaq üçün bu, adekvat addım deyildi, çox qəddar addım idi...

Amma nə etmək olar? Zaman yaraları sağaldır. Amma mənim diqqətimi başqa bir detal çəkdi. Obama prezident H.Trumendən misal gətirdi. Bəli, ilk nüvə hücumundan sonra Truman deyibmiş ki, bu gündən Dünya dəyişdi... Bu sözlər məni çox düşündürdü. Doğrudanmı, Dünya dəyişdi? Doğrudanmı, onun dəyişməsi üçün iki şəhəri Yer üzündən silmək lazım idi? Bəlkə də N.Makiavelli yenə də ərz edərki ki, bəli, məqsəd vasitəyə bəraət qazandırır...

Amma məqsəd nə idi? Mənə elə gəlir ki, Xirosimodan və Naqasakidən sonra müharibələr azalmadı, bir az kiçildi, onların "tavanı" yarandı və artıq bir əsrə yaxındır ki, heç kim bu tavanı aşmağa cəsarət etmir, daha heç kim Dünya müharibələri "oynamağa" özündə güc görmür...

Bu mənada Trumanla razılaşmaq və hesablaşmaq olar. Amma bir məsələ var. ABŞ-ın məqsədi doğrudanmı elə dünyanı dəyişmək idi? Və yaxud da o, bu dəyişikliyi hamının görmək istədiyini kimi təsəvvür edirdimi?!

Mənə elə gəlir ki, məsələ bir az başqa cür idi. İki məqsəd vardı. Yaxın və uzaq məqsədlər...

Əvvəlcə yaxın məqsəd qeyd edək. Yaponiyaya nüvə hücumu etməklə və onu işğal etməklə ABŞ özünün "nadinc" və təhlükəli qonşusunu birdəfəlik neytrallaşdırdı və susdurdu. Daha heç bir vaxt Yaponiya ABŞ üçün təhlükə yaratmayacaqdı. Daha heç bir vaxt Yaponiya ABŞ üçün bir başağrı olmayacaqdı. ABŞ, necə deyirlər, öz həndəvərini sahmana saldı...

Uzaq məqsədə gəldikdə isə o da kifayət qədər aydın idi. Nüvə hücumu dünya siyasətində yeni eranın - ABŞ erasının konturlarını cızdı... Bundan sonra hamı başa düşməli idi ki, böyük siyasətdə yeni oyun qaydaları başlayır. Etiraf edək ki, hamı bunu elə belə də qəbul etdi. O vaxtdan supergüc dövrü başladı və ABŞ bu idarəolunmaz Dünyanın "iplərini" öz əlinə yığaraq onu özü bildiyi kimi idarə etməyə başladı...

Bu dövr, yəni Dünya siyasətində ABŞ dövrü haqqında yüzlərlə, bəlkə də minlərlə kitab yazılıb. Amma onları iki böyük qrupa bölmək olardı. Bir dəstə (məsələn, çox hörmətli H.Kissincer!) iddia edir ki, ABŞ dünya siyasətinə prinsiplər gətirdi... Digərləri isə daha "səmimi"dirlər. Onlar (məsələn, çox hörmətli Z.Bjezinski!) açıq şəkildə deyirlər ki, ABŞ super-dövlət olmaqda davam etməli və dünyanı idarə etməlidir...

Çoxsaylı baxışların qısa xülasəsi budur... Ona görə də bu məsələnin üstündə çox dayanmayacam. Məni başqa bir məsələ maraqlandırır. Bəli, yenə də Xirosimo və Naqasakiyə qayıtmaq istəyirəm. ABŞ -da elə yazarlara da var ki, onlar hər şeyi daha sadə izah edirlər. Deyirlər ki, iki yapon şəhəri ABŞ-ın qisas aktı idi... Bəli, bu, Perl-Xarborla görə qisas idi. Bu, İkinci Dünya müharibəsində Yaponiyanın hərəkətlərinə görə qisas idi...

Düşünürəm ki, bu fikir real məzmunundan məhrum deyil. Və mən burada üçüncü on illikdir ki, davam edən Qarabağ müharibəsini, yandırılmış şəhərlərimizi, öldürülmüş insanlarımızı və bir də Minsk Qrupunun həmsədri kimi amerikalı diplomatların tələbini xatırlayıram: "münasibə yalnız və yalnız sülh yolu ilə həll olunmalıdır!..."

Bu ilin noyabrında ABŞ-da keçiriləcək prezident seçkiləri ilə hazırkı dövlət başçısı Barak Obama dönəmi başa çatacaq. İstər ABŞ daxilində, istərsə də dünya tərəfindən Obamanın prezident olduğu 8 ilə ikili baxış var.

Fikirlerden biri onun prezidentlik müddətində Amerika siyasətində itirdiyi mövqelərlə bağlıdır. Bir çoxları düşünür ki, Obama öz sələfi Corc Buşun xarici siyasətdə, xüsusilə dünyada Amerikanın hegemonluğuna yeganə rəqib sayılan Rusiya ilə rəqabətdə qazandığı uğurları əldən verib. Fərqli fikirlər də var. Bu, Obamanın son 8 ildə Amerika üçün yeritdiyi siyasətin səmərəli olması ilə əlaqədardır.

Belə fikirlərin önə çıxmasına əsas səbəb son illərdə ABŞ-ın Gürcüstan, Ukrayna Rusiya üzərində üstünlük əldə etməsidir. Faktiki, Gürcüstan və Ukrayna Obamanın prezidentliyi dövründə Rusiyanın təsirdən çıxaraq, qərbə meyilli siyasət yürütməklə Amerikaya yaxınlaşdılar. Bütün bunları hazırkı ABŞ rəhbərinin uğurları saymaq olar.

Obamanın sona çatmaqda olan prezidentlik dövrünə baxışlardan biri də onun demokratiya ilə bağlı yürütdüyü siyasətlə bağlıdır. Əksəriyyət onun bu istiqamətdə apardığı siyasəti qənaətbəxş saymır. Doğrudur, əvvəlki Amerika rəhbərlərinin yolunu gedərək, Obama ölkə daxilində bu ənənəni qorudu. Hazırda davam edən seçki kampaniyası bunun əyani sübutudur. Amma dünyada Obamanın de-

Obamanın demokratiya üçün etmədikləri - istəmədi, yoxsa bacarmadı?

Prezidentlik müddətinin bitməsinə az qalan ABŞ rəhbərinin fəaliyyətinə ikili baxış var; **Elxan Şahinoğlu: "Obama özündən sonrakı prezidentə ağır miras qoyur"**

mokratiyanı müdafiə etdiyini demək çox çətindir.

Düzdür, onun vəzifədə olduğu vaxtlarda ərəb dünyasını ağışına alan "Ərəb baharı"

baş verdi ki, nəticədə bir çox ölkələrdə diktatorlar devrildi. Amma burada ABŞ-ın birbaşa təsirinə olduğunu söyləmək çətindir. Sadəcə, Amerika bu ölkələ-

rin daxili işlərinə qarışmadı, belkə də qarışdı, amma dünya bundan xəbərsizdir...

Politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Barak Obama xarici siyasətdə prezidentlik müddətində ciddi uğurlar qazanmayıb: "Düzdür, bəzi diqqətçəkən uğurlar oldu. Kuba ilə münasibətlər tənzimləndi, səfirlik açıldı, İranın nüvə probleminə müsbətə doğru addımlar atıldı. Amma terrorla mübarizədə uğurlar qazanılmadı, Suriya siyasəti iflasa uğradı. Prezident seçilməmişdən əvvəl deyirdi ki, İraqdan qoşunları çıxaracam, diqqəti Əfqanıstana yönəldəcəm. Amma nə İraqda qanun-qayda yaradıldı, nə də Əfqanıstanda. Obamanın dönəmində İŞİD problemi meydana çıxdı. Cənubi Qafqazla bağlı da uğurlar əldə olunmadı. Rusiya-

nın bu regionda təsiri qalmaqda davam edir. Obamanın dilindən bir dəfə də olsun, "Dağlıq Qarabağ" sözü çıxmadı. Əgər Amerikanın maraqları Cənubi Qafqazda varsa, bu məsələlərə diqqət yetirməlidir".

Politoloq demokratiya istiqamətində Obamanın apardığı siyasətə də toxundu: "Amerikada kim prezident olursa-olsun, demokratiyanın yayılması ilə məşğul olmur. Doğrudur, "Ərəb baharı" Obama dövründə baş verdi. İlk baxışdan o, buna dəstək versə də, sonu yaxşı qurtarmadı. Bəzi diktatorlar devrilsə də, həmin ölkələr faktiki dağıldılar. Liviyada diktator devrildi, amma ölkə 3-4 yerə parçalandı, terrorçuların yuvasına çevrildi. Misirdə də eyni situasiya yaşandı. İndinin özündə də Misirdə demokratiyadan əsər-əla-

mət yoxdur. Demokratiyanın iqtisadi sahəsində də Obama uğur qazanmadı".

E.Şahinoğlu Rusiya ilə münasibətlərdə Obamanın apardığı siyasətin iflasının səbəblərindən də söz açdı: "Obama düşündü ki, Rusiya ilə münasibətləri normalaşdırma biləcək. Ancaq Rusiya Ukraynanı işğal etdi, Suriyada Əsədə dəstək verdi. Son nəticədə Amerika o yerə gəlib çıxdı ki, Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq etdi. Rusiyanı öz dostuna nəinki çevirə bilmədi, əksinə, əvvəlki illərə nisbətən ciddi rəqib qazandı. Obama Putinin Kırımı işğal etməsinə və digər bu kimi məsələlərə mane ola bilmədi. Hazırda hər iki ölkə arasındakı gərgin münasibətlər davam edir. Buşun dövründə xarici siyasətdə ciddi uğurlar olmasa da, Rusiya ilə münasibətlər gərgin deyildi, ərəb dövlətləri indi kimi dağılmamışdı, İŞİD adlı bir təhlükəli terror qruplaşması yox idi. Bunların hamısı indi var. Obama özündən sonrakı prezidentə ağır yüklər hazırladı. Ola bilsin ki, daxilə bəzi məsələlərin həllinə nail oldu. Buşun dövründəki bəzi problemləri həll etdi. Amma hər şey yenidən tərsinə çevrilə bilər. Çünki ABŞ dinamik ölkədir. Necə ki, 2008-də ağır böhran yaşadı. Bu hal yenidən təkrarlana bilər".

□ **Cavansir ABBASLI**

Türk düşmənlərinin İstanbul nostaljisi - 563 ildir həzm edilməyən fəth...

Böyük güclərin Türkiyəyə qarşı gizli-açıq savaşının və qisasçılığının pərdəarxası; bu nifrətin kökündə onların türklərdən aldıkları acı məğlubiyyətlər, ibrət dərsləri, başqa tarixi gerçəkliklər dayanır...

Türkiyə sözsüz ki, həm Avropa, həm də Asiyada yerləşən, demokratiya və Şərq ənənələrini özündə optimal şəkildə təcəlli edən çağdaş və nadir müsəlman dövlətidir. Onun bir unikalığı da böyük bir imperiyanın - Osmanlı İmperiyası ərazisində təşəkkül tapmasıdır. Ancaq imperiyanın hüquq-siyasi varisi olmasa da, hazırkı dövrdə o, dünyada Osmanlı qədər sanballı güc və nüfuz sahibi olaraq qalır.

Türkiyənin müasir, sivil və modern dövlət olmasına rəğmən, ona qarşı Avropada, Rusiyada hələ də özünü göstərən gizli-açıq antipatiyanın, siyasi qısqancılığın tək səbəbi əslində budur - zaman-zaman xristian dünyasına, Avropanın böyük bir ərazisinə hökm eləmiş Osmanlı dövlətinin indi də Türkiyə adı ilə bölgədə, cahanda böyük avtoritet sahibi, söz yiyəsi olması.

Köhnə-təzə Avropanın hələ də Türkiyəyə münasibətdə ehtiyatlı davranmasının kökündə ən əvvəl bu amil durur: Türkiyədən bu gün də ehtiyat edirik, çəkinir, qorxurlar. Çəkinməyə, ehtiyatlanmağa isə dəyər. Türkiyə bəziləri kimi, qəfildən peyda olan və sıradan, dünənki (gənc) dövlət deyil. Böyük və dərin kökləri, böyük tarixi və dövlətçilik ənənələri olan dövlətdir. Tarix yaradan dövlətdir.

Elə Rusiya da ötən il noyabrın 24-də yaşanan "Su 24" insidentini zamanı buna bir daha

əmin oldu ki, Türkiyəni hansısa ikinci dərəcəli dövlətlə qarışdırmaq nə dərəcədə təhlükəlidir və buna getmək olmaz. Əfsus ki, ruslar bunu bir az gec anladılar - eyforiyada olduqları üçün.

Amma "Qoca qitə", avropalılar, qərblilər belə yanlışa yol verməzlər. Çünki Türkiyənin, türkün kimliyini çoxdan və yaxşı əz ediblər. Çanaqqala döyüşünü, nəhəng Bizans İmperiyasının çöküşünü, İstanbulun fəthini unutmayıblar. Unutmazlar.

Böyük Britaniya baş naziri David Kameronun bu günlərdə səsləndirdiyi "Türkiyə yalnız 3000-ci ildə Avropa Birliyinə üzv ola bilər" bəyanatının arxasında da məhz Avropanın məğlubiyyət sindromu, türklərin avropalılara verdiyi tarixi dərslər, bu dərslərdən dolayı qısa ovqatı dayanır, nəinki guya Türkiyənin Avropa Birliyinə qoşulması üçün "standartlara cavab

verməməsi". 80 milyonluq əhalisi və böyük hərbi maşını ilə Türkiyə əlbəttə ki, Avropa Birliyi üçün Macarıstan, Bolqarıstan, Hollandiya deyil, olmayacaq. Orada Fransa, İngiltərə, Almaniya qədər, hətta onlardan artıq güc-qüdrət sahibi olacaq.

O üzdən zaman-zaman Türkiyənin mümkün üzvlüyü bəhanə edilərək onun inkişafı yolunda erməni, PKK (terror)

əngəlləri yaradılıb və yaradılmaqdadır, Türkiyə dövlətçiliyinin "ayağından" hər cür daşlar asmaqdadırlar. Avropa Birliyini bəhanə edib də Türkiyəni zəiflətmək, parçalamaq istəyirlər. Zira, Avropaya əsrlər boyu arzuladıqları belə zəif, müti Türkiyə lazımdır, indiki qolu zorlu, güclü Türkiyə yox.

O da təsadüf deyil ki, bu yöndə çox vaxt Qoca Avropa ilə

Rusiyanın maraqları üst-üstə düşüb. Bir qayda olaraq bu iki güc konfrontasiya şəraitində olsa da, onları Türkiyə amili, anti-Türkiyə ovqatı, qısaçılıq hissələri, İstanbulun (Konstantinopolun) fəthinin doğurduğu acı duyğular məsələsi daima birləşdirib. I Pyotrun, V.Jirinovskinin İstanbulla bağlı söylədiklərini burada yada salmaq yeter.

Amma ebəş yerə özlərini yorurlar. Tarix yaratmış bir millətə - türklərə qarşı belə iddia və kələklər keçməz! Sadəcə səbəb - Türkiyə tarixi düşmənlərini yaxşı tanıyır və özünə qarşı gizli-açıq planlardan yaxşı xəbərdardır...

"Bizdən İstanbul fəthinin qisasını almaq istəyirlər. İstanbul 563 il öncə fəth edilib, amma onun hesablaşması indiye qədər bitmir". Bunu Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Erdoğan bir neçə gün öncə İstanbulun fəth edilməsi ilə bağlı keçirilən tədbirdə çıxışı zamanı söyləyib. Onun sözlərinə görə, İstanbul daima türklərin olacaq.

"İstanbulu anlamaq üçün Məkkəni gözünüzün önünə götürməlisiniz. Mədinənin hüzurunu içində yaşamaq, Qüdsün ağrısını ürəyinizdə hiss etməlisiniz. İstanbulu anlamaq üçün Sultan Alp Arslanın kəfini geyinib ordusunun rəhbərliyinə keçdiyi anda cəsəətini qavramalısınız. İstanbulu anlamaq üçün fəthi nə demək olduğunu bilməlisiniz. Fəth 21 yaşındakı bir sultanın minillik Bizansın dizini bükməsidir. Fəthdən sonra bizə nə İstanbuldan, nə də Anadolu dan hicrət yoxdur. Bu məmləkəti heç kim bizdən ala bilməz. PKK-nı silahlandıraraq, ölkəmizə hücum edənlərin dərdi nə kürd qardaşlarımız, nə də o bölgədir. Onların dərdi fəthi intiqamını almaqdır" - deyib Türkiyə lideri.

Əlbəttə ki, Türkiyədə liderlər, prezidentlər dəyişəcək. Ancaq çətin ki, Avropada, Rusiyada Türkiyə xofu, türk qorxusu dəyişər. Odur ki, "çomaq" əldən yerə qoyulmamalıdır.

□ **Zahid SƏFƏROĞLU**

Azərbaycan hökumətinin yenidən xarici borclanmaya gedəcəyi müzakirə edilir. Çünki ölkənin bank sektorunun kredit portfeli azalıb, iqtisadiyyatda ciddi problemlər yaşanmaqdadır. Ekspertlər musavat.com-a Azərbaycanın xarici təşkilat və dövlətlərdən kredit götürmək imkanlarından, şərtlərdən və risklərdən danışdı.

Qeyd edək ki, ölkənin bank sektorunun durumu ürekaçan deyil. 2016-cı ilin birinci rübündə Azərbaycanın bank sektorunun kredit portfeli 9 faiz azalıb. Bu barədə "Moody's" beynəlxalq reyting agentliyinin MDB ölkələri üzrə vitse-prezidenti Mariya Malyukova deyib. Onun sözlərinə görə, yaxın perspektivdə yenidən devalvasiya baş verməzsə, bank sektorunda müəyyən qədər sabitləşmə gözləmək olar: "2016-cı ildə Azərbaycanın ÜDM artımının 3,3 faiz azalması gözlənilir. Manatın devalvasiyası bank sektoruna mənfi təsir edib: inflyasiyanı artırır, əhalinin alıcılıq qabiliyyəti aşağı düşüb. Büdcədə nəzərdə tutulan xərclərin, o cümlədən kapital qoyuluşlarının azalması bank sektoruna təsir edir. Biz kreditləşmədə mənfi tendensiyanı müşahidə edirik. Ölkənin makroiqtisadi vəziyyəti bank sektoruna mənfi təsir edir".

Ekspert Azər Mehtiyev xarici borclarla bağlı musavat.com-a bildirib ki, bu gün Azərbaycanın xaricdən kredit gözləntisi var: "Ölkənin kredit resurslarına ehtiyac böyükdür. Beynəlxalq qurumlarla danışıqlar aparır. Təbii ki, bu kreditlərin verilməsi zamanı beynəlxalq təşkilatların tələbləri olur, onların şərtləri var. Bu baxımdan da Azərbaycan hökuməti ilə şərtlərdə bir tərəfdən ölkədə islahatlar aparılması təklifi var. Ölkədə islahatların aparılmasında, dövlət idarəetməsində, xüsusilə son zamanlar vətəndaş cəmiyyətinin durumunun yaxşılaşdırılması istiqamətində tələblər var. Həm də söhbət vətəndaş cəmiyyətinin durumunun yaxşılaşdırılmasından gedir. Hökumət bu istiqamətdə konkret planlar təqdim etməsə, bu imkanları əldən verəcək, imkanlar məhdudlaşacaq. Son

vaxtlar Beynəlxalq Şəffaflıq və Hesabatlılıq Təşkilatının təklifləri də geniş vüsət alıb. Mədən Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsündə artıq Azərbaycanın statusu aşağı salınıb. Azərbaycandan artıq konkret addımlar tələb olunur. Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması tələbi var. Son zamanlar Azərbaycan üçün kredit cəlb olunmasında ən vacib məsələlərdən biri ölkədə siyasi məhbussuların azad edilməsi, siyasi mühitin yumşaldılması və vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyət mühtininin yaxşılaşdırılması tələbidir. Ancaq hökumətin bu istiqamətdə fəaliyyəti müşahidə olunmur. Buna görə hələ ki hökumətin kredit almaq təşəbbüsləri siyasi mühitin yumşaldılması elementlərinə ilişib qalıb".

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (AYIB) prezidenti Suma Çakrabati hökumət rəsmiləri ilə keçirdiyi görüşlərdə ölkə iqtisadiyyatı və bank sektorundakı vəziyyəti müzakirə edib. Suma Çakrabati bildirib ki, bank sistemində dəyişiklik olmadan iqtisadi artımın sürətlənməsi mümkün deyil: "İqtisadiyyatda artım o zaman gözlənilə bilər ki, yerli bankların kredit ayırmaq imkanı olsun. Belə ki, ölkə iqtisadiyyatı həddən artıq dollarlaşmış və hamı bununla razılaşır. Buna görə bankların manatla kreditləşməni bərpa etməsi üçün müvafiq mexanizm hazırlanmalıdır. Yaxşı olardı ki, milli valyutada istiqrazların buraxılması təmin edilsin. Azərbaycanda problemlə kreditlərin həcmi artıb. Lakin bu proses yalnız Azərbaycan üçün xarakterik hal deyil, digər ölkələrdə də bu cür hal müşahidə olunur. Burada əsas məsələ kreditin ödənilməsi mədəniyyətinin formalaşmasıdır.

Xaricdən kredit

götürmək realdır mı...

Ekspertlər hökumətin kredit gözləntilərini və şərtləri açıqlayırlar, siyasi səbəblər var...

Bu məsələ öz həllini tapmalıdır ki, banklar növbəti sət addımlar atmasınlar". **AYIB prezidenti deyib ki, onun rəhbərlik etdiyi bank manatla istiqraz buraxa bilər:** "Bu yalnız bir şərtlə baş tuta bilər ki, bunun üçün müvafiq şərait yaradılsın. Manatla istiqrazların buraxılması üçün tənzimləyici addımlar atılıb. EBRD digər ölkələrdə milli valyutada istiqrazlar buraxıb. Burada əsas məsələ bazarın buna hazır olmasıdır".

Çakrabati əlavə edib ki, AYIB Cənub Qaz Dəhlizi layihəsində iştirak etməkdə qərarlıdır.

Qeyd edək ki, artıq bununla neçənci beynəlxalq təşkilatdır ki, Azərbaycan hökumətinə bank sektorunun böhrandan çıx-

xarılmasının vacib olduğunu tövsiyə edir. Azərbaycan Mühəsiblər və Risk Peşəkarları Assosiasiyasının (ARPA) Risk Ekspertlər Qrupunun sədri Elman Sadiqov bildirib ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının normal inkişaf üçün kredit resurslarına tələbatı 15-20 milyard manat təşkil edir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda real sektorun kreditləşməyə ehtiyacı var: "Vəsaitin əldə olunması asandır. Həm Azərbaycandakı ehtiyatları, həm də banklardan kənardakı pulları nəzərə alsaq, 15-20 milyard manat böyük məbləğ deyil. Həmçinin ölkənin borclanma imkanları çox olduğu üçün 15-20 milyard manatı tapmaq çətin deyil. Əsas məsələ onun real sektorda düzgün yerləşdirilməsidir.

Bunun 80-90 faizi real sektora effektiv yönləndirilməlidir. Xüsusən də Azərbaycanda turizm, kənd təsərrüfatı, ticarət və xidmət sektorunda kreditləşməyə ehtiyac var".

Əksər ekspertlər bildirirlər ki, kreditləşmənin ölkə iqtisadiyyatındakı rolunu arzuolunan səviyyədə deyil. Ölkədə kreditləşmənin daha çox istehlak kreditləri üzrə yönəldiyini deyən ekspertlərin fikrincə, istehlak kreditlərinin payı 35-40 faizdir. "Real sektor üzrə kredit ayırmaları çox az olur. Halbuki bu sahə çox vacibdir. Ölkə iqtisadiyyatı üzrə kreditləşməni müəyyən etmək üçün bir sıra göstəricilərə diqqət yetirmək olar. Bu gün Azərbaycanda kreditləşmənin ÜDM-də payı 20-25 faizdir. Amma halbuki bu göstərici 50-60 faizdən çox olmalıdır. Bu gün kreditləşmənin payının iki dəfəyə qədər artırılmasına ehtiyac var. Normal iqtisadiyyat olsaydı, büdcənin 18 milyard olduğu halda, kreditləşmə 35-40 milyard arasında olmalıydı. Amma Azərbaycanda bir qədər fərqli situasiya var. Əvvəllə, bizim iqtisadiyyatın strukturu böyük həcmdə kreditləşməni həzm etməyə qadir deyil. Yəni kreditləşmə həddindən artıq artarsa, bu, iqtisadiyyatda böyük problemlər yarada bilər. Necə ki, 2011-ci ildən neft dü-

şənə qədər problemlər yaşandı", - deyən ekspert Samir Əliyev bildirib.

Qeyd edək ki, 1 yanvar 2016-cı il tarixinə Azərbaycanın xarici dövlət borcu 6,894.3 milyon ABŞ dolları (10,751.0 milyon manat), xarici dövlət borcunun ümumi daxili məhsula (ÜDM) olan nisbəti isə 19,8 faiz təşkil edib. Maliyyə Nazirliyindən verilən məlumatda bildirilir ki, borca hökumətin birbaşa öhdəlikləri və dövlət zəmanəti ilə cəlb edilmiş kreditlər üzrə şərti öhdəliklər daxil edilib. Borc vəsaitlərinin 58.6 faizi hesabət dövründən sonra 10 ilə qədər olan müddətdə, 32.9 faizi 10 ildən 20 ilə qədər olan müddətdə, 8.5 faizi isə 20 ildən yuxarı olan müddətdə kreditövlərə qaytarılmalıdır. Əsasən Dünya Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, İslam İnkişaf Bankı, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Yaponiya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Agentliyi və digər beynəlxalq maliyyə qurumlarından cəlb edilmiş vəsaitlər iqtisadi islahatlar proqramlarının dəstəklənməsi, infrastrukturun bərpası və yenidən qurulması, habelə yol tikintisi, regionların su təchizatının yaxşılaşdırılması, dəmir yolu nəqliyyatı xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, sənaye və sair sahələrə istifadə edilib.

□ RÖYA

Müxalifət liderlərinin azarkeşlik etdiyi futbol komandaları...

Bir çox siyasətçilər isə ümumiyyətlə, futbolla maraqlanmır...

Dünyada ən çox izlənilən idman növlərindən biri, bəlkə də birincisi futboldur. Beynəlxalq aləmdə, eləcə də ölkəmizdə bir çox tanınmış siyasətçilər, millət vəkllərinin özlərinə məxsus azarkeşlik etdikləri, sevimli futbol komandaları var. Maraqlıdır, bəs ölkə müxalifətinin tanınmış simaları hansı komandaları tutur, oyunlarına gedir, azarkeşlik edirlər? Bununla bağlı bir neçə müxalifət liderinə müraciət etdik.

Musavat Partiyasının başqanı Arif Hacıli yerli premyer liqada favoritinin "Qarabağ" komandası olduğunu bildirdi: "Gənc yaşlarımda ciddi futbol azarkeşi olmuşam. Təbii ki, se-

vimli komandam "Neftçi" idi. İndi də əvvəlki kimi olmasa da futbolla maraqlanıram. Mühüm çempionatları izləyirəm. Azərbaycan və Türkiyə yığma komandalarına, beynəlxalq yarışlarda da Azərbaycanın və Tür-

kiyənin futbol klublarına azarkeşlik edirəm. Yerli premyer liqada favoritim "Qarabağ"dır. Özü də bu kluba çoxdan, bu komanda hələ çempion olmadığı dövrlərdən azarkeşlik edirəm".

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə də azarkeşlik etdiyi komandaların adlarını açıqladı:

"Futbolu sevirəm və izləyirəm. Azərbaycanın "Neftçi" və "Qarabağ" komandalarının de-

mək olar ki, bütün oyunlarını izləyirəm. Türkiyədən isə daxili çempionatda "Beşiktaş"ı, beynəlxalq turlarda isə istər "Fənrəbaxça", istərsə də "Qalatasaray"ın oyunlarını izləyirəm. Avropa çempionatında da təbii ki, Türkiyənin komandasını tutacam".

Ümid sədri dəfələrlə "Neftçi" və "Qarabağ"ın oyunlarına gedib canlı izlədiyini bildirdi: "Çox təəssüf ki, "Qarabağ"ın final yarışması oyununa gedə bilmədim, çünki Bakıda deyildim".

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu isə ümumiyyətlə, futbolu izləmədiyini bildirdi:

"Bircə üzgüçülük məşğulam, vəssalam. Heç bir futbol oyunlarını izləmirəm".

"AĞ blok"un təsisçilərindən olan Tural Abbaslı "Neftçi"nin azarkeşi olduğunu dedi: "Azərbaycanda təbii ki, milli komandaya azarkeşlik edirəm, bu, birmənəlidir. Maksimum imkanımız olduqca ev oyunlarına getməyə çalışırıq.

Azarkeşlik baxımından pragmatik deyil, daha çox romantikəm. Hətta Azərbaycan Braziliya görüşündə Azərbaycanın udacağı ümidi ilə oyuna gedirəm. Amma təbii ki, nəticələr başqa olur (gülür).

Gözümüzü açandan "Neftçi"ni görmüşük. Bu gün də onun azarkeşiyəm. Təbii ki, "Qarabağ"ın Avropa liqasındakı kubok oyunlarındakı iştirakını, artıq klub azarkeşliyi deyil, dövlət simvolu olan "Qarabağ"ı dəstəklədik".

Tural Abbaslı Avropa çempionatında Türkiyənin futbol komandasına azarkeşlik edəcəyini bildirdi:

"Bir azdan Avropa çempionatı keçiriləcək. Avropa və dünya çempionatlarında Azərbaycan komandaları iştirak etmədikdə ilk növbədə ikinci böyük vətənimiz, Türkiyənin futbol komandalarına, onların uğur qazanması üçün azarkeşlik edirik. İşdir əgər, bu və ya digər səbəblərdən Türkiyədə də bu çempionatlara çıxma bilməyəcəyimiz Almaniyaya azarkeşlik edirəm".

KXCP sədri Mirmahmud Mirəliqolu ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu kimi heç bir futbol komandasına azarkeşlik etmədiyini deyib:

"Maraq dairəmdə elə bir komanda yoxdur. Amma ümumi olanda elə-belə baxıram. Vaxtım olanda "Qarabağ"ın oyunlarına baxır, onun uğurlarına sevinirəm".

□ Xəlida GƏRAY

Xızı rayonunda baş verən, 2 nəfərin ölümü, 18 nəfərin xəsarət alması ilə nəticələnən yol qəzası nəqliyyat sisteminin növbəti bir problemini ortaya çıxartdı. Bu isə avtovağzal ərazisində özfealiyyətlə məşğul olan, harada gəldi, necə gəldi sənişin yığıb bölgələrə daşıyan mikroavtobus sürücülərinin fəaliyyəti ilə bağlıdır.

Müstəqil şəkildə işləyən bu mikroavtobusların fəaliyyəti demək olar ki, tənzimlənmir. Həmin sürücülərin toplu sənişindəşimə üçün tələb olunan normalara cavab verib-verməsinə, sürücülük bacarıqlarına, sağlamlıq durumlarına, alkoqol və ya narkotik asılılıqlarının olub-olmamasına, avtobusların texniki-təhlükəsizlik göstəricilərinə nəzarət olunmur.

Məhz bu kimi hallar da vaxtaşırı çoxsaylı ölümlə nəticələnən qəzaların baş verməsinə yol açır. Məlum olduğu kimi, turizm mövsümünün başlaması ilə əlaqədar bölgələrə üz tutanların sayı artır. Adətən qrup halında səfər edən turistlər daha çox bu cür mikroavtobusları kirayələməyə üstünlük verirlər. İstiqamət isə əsasən dağlıq rayonlar, çətin keçilən yolları olan istirahət məkanlarıdır.

Bəs görsən, həmin mikroavtobusların təhlükəsizlik məsələsi necə təmin olunmalıdır?

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Ərşad Hüseynov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında müntəzəm sənişindəşimə ilə məşğul olan sürücülərə nəzarətin gücləndirilməsinin vacibliyini vurğuladı: "Bu fəaliyyətin adı qeyri-müntəzəm sənişindəşimə kimi təsnif olunur. Qeyri-müntəzəm sənişindəşimə ilə məşğul olan şəxslər fiziki cəhətdən tam sağlam olmalı, sürücülərdən tələb olunan bütün tələblər onlara da şamil olunmalı, "D" kateqoriyalı sürücülük vəsiqə-

İstirahət adı ilə son mənzilə aparan avtobuslar...

Yeni qurum sahibkarlar üçün nəyi dəyişəcək?

ləri olmalıdır, sağlamlıq baxımından heç bir problemlərinin olmaması ilə bağlı vaxtaşırı müayinələrdən keçməlidirlər. Ancaq indiki qanunvericiliyə görə, qeyri-müntəzəm sənişin daşımaları müqavilə əsasında həyata keçirilir. Təcrübədə isə belədir ki, bu müqavilələr şifahi sövdələşmələr əsasında aparılır. Şifahi sövdələşmələr zamanı isə sifarişçilər belə xırdalığlara fikir vermirlər. Sadəcə olaraq, orada hər şey sürücünün məsuliyyətinə qalır. Sənişinlər diqqətli olmalıdır ki, görək bizim sürücümüz kimdir, bizi necə aparacaq? Belə məsələlərdə qanunda müəyyən boşluqlar var ki, onları aradan qaldırmaq lazımdır".

Ekspert bildirdi ki, qeyri-müntəzəm sənişindəşimə ilə məşğul olan avtobuslara nəzarət etmək bir qədər çətinidir və bu mənada

təzəm şəkildə fəaliyyət göstərən mikroavtobuslarda, o nəqliyyat vasitələrinin gətirdiyi ərazinin relyefinə uyğun olub-olmaması, həmin məkanın təhlükəsizlik tələblərinə cavab verib-verməməsi, o səyahəti təşkil edən təşkilatlar tərəfindən nəzərə alınmalıdır. Çünki ictimai nəqliyyat vasitələri əsas etibarilə magistral yollarda, qəzanın baş verməsinin səbəbi nə olub. Amma ümumilikdə istər marşrut avtobuslarına, istər digər avtobuslara yolun hərəkət hissəsində olarkən Dövlət Yol Polisi tərəfindən nəzarət olunur və təhlükəsizlik qaydalarına riayət edilməsi ilə bağlı tələmlərdən müəyyən tədbirlər görülür".

Məsələyə Nəqliyyat Nazirliyinin mövqeyini öyrənməyə çalışsaq da, qurumun ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri Namiq Həsənov zənglərimizə cavab vermədi.

Problem isə açıq olaraq qalır. Hər gün Bakı avtovağzalının ətrafında dayanan, müştəri ovuna çıxan, sürücüsünün "kimliyi" bilinməyən onlarla mikroavtobus sonu görünməyən yola çıxır...

□ **Nərgiz LİFTİYEVA**

Türkiyə turizmi son 17 ilin fiaskosunu yaşayır, Azərbaycan isə...

Turistləri ölkəmizdən uzaqlaşdıran səbəblər nələrdir?

Türkiyənin Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin açıqladığı məlumatlara görə, bu ölkəyə gələn turist sayı aprel ayında ardıcıl azalmanı davam etdirərək, 2006-dan bu yana ən uzun tənəzzül dövrünü yaşayıb. Türkiyəyə turist girişi apreldə əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 28.1 faiz azalıb.

Apreldə Türkiyəyə giriş edən turist sayı 1.75 milyon nəfər olub. 2016-cı ilin yanvar ayından aprele qədərki dövrdə cəmi 5.82 milyon turist Türkiyəyə giriş edib.

Apreldə turist sayında reallaşan 28.1 faiz səviyyəsində illik azalma qeydə alınan ən kəskin azalma olub.

Digər tərəfdən, Türkiyəyə Rusiyadan gələn turist sayı apreldə 31.050 nəfər olub. Bu ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 79% azdır.

Statistikaya əsasən, ölkəyə gələnlərin sayı 1999-cu ilin may ayından etibarən ilk dəfə bu qədər azalıb. Türkiyə turizmi, pessimist ssenariyə 2016-cı ildə 7,6 milyon turist itirəcək. Ölkənin ehtimal olunan gəlir itkisi də 9 milyard dollar ola bilər.

Digər tərəfdən, ən nikbin ssenariyə görə, Türkiyənin 2016-cı ildə itkisi 4-5 milyon səviyyəsində turist və 5-6 milyard dollar turizm gəliri olacaq.

Həmçinin Türkiyəyə ilin ilk rübündə üz tutan əcnəbi ziyarətçilərin sayı 10,3% azalaraq 4 milyon 530 mindən 4 milyon 63 minə enib.

Türkiyənin turizm gəliri 2016-nın ilk rübündə 16,5% azalaraq 4 milyard 66 milyon 384 min dollara düşüb.

Üç aylıq dövrdə Rusiyadan gələn turist sayı 56% azalaraq 150 mindən 66 minə düşüb.

Bu dövrdə Almaniya gələn turist sayı da 11,7 faiz azalaraq 548 mindən 483 minə enib.

Bu arada isə Türkiyənin əlindən qaçdığı rus turistlərin bir qisminin Azərbaycana gələcəyi də çox səslənən versiyalardandır. Bununla bağlı Rusiya mediasında xəbərlər yer alıb. Rusiya saytları yazıb ki, rus turistlər Kırım və Türkiyəyə alternativ olaraq Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanı tərcih edirlər. "Kommersant" qəzeti də yazır ki, hazırda bu ölkələrə səfərlə bağlı maraqlananların sayı 1.5 dəfə artır. Amma turistlərin marağı baxımdan bu üç ölkəni Abxaziya geridə qoyur.

Turizm bazarında Cənubi Qafqaz ölkələrinə marağın artması isə səbəbsiz deyil. "Delfin" turizm agentliyinin turoperatoru Sergey Romaşkin bildirdi ki, insanlar artıq yeni yerlər kəşf etmək istəyir. Yeni mədəniyyətlər, yeni tətil imkanları rus turistlərin diqqətini cəlb edir. Bundan başqa, Simferopola bilet qiymətləri daha baha qiymətə başa gəldiyi üçün rus turistlər tərcihlərini Zaqafqaziya ölkələri ilə bağlı ediblər. Artıq adıçəkilən ölkələrin turizm agentlikləri ilə əməkdaşlığa start verilib. Xüsusən iyul-avqust aylarında rus turistlərin başda Azərbaycan olmaqla, Zaqafqaziya ölkələrinə axın edəcəyi gözlənilir. Rus turistlər Türkiyə və Misirə alternativ olaraq İspaniya, Bolqarıstan, Yunanıstan və Kipri də seçəcəklər.

Amma bununla belə, Azərbaycan turizm xidmətləri və qiymətlər məsələsində qonşulara, məsələn, Gürcüstanı udur. "FlyTravel" turizm şirkətinin direktoru Məmməd Əliyev bizə açıqlamasında maraqlı müqayisə apardı. Dedi ki, Batumiyə 5 günlük avtobusla turun qiyməti 150-160 manatdır. Tura aparıb gətirmək, hoteldə gün ərzində 3 dəfə yeməklə qalmaq daxildir. Müsahibimizin sözlərinə görə, Gəncədən çıxan avtobuslarla baş tutan turlara yerli əhəlinin marağı böyükdür. Amma Azərbaycanda 2 nəfərin bir gecə qalması yalnız səhər yeməyi daxil, 60 manatdır. Gürcüstanda isə 5 günlük istirahət 60 AZN-dir. Qubada 4 ulduzlu hotellərdə 2 nəfərin 1 gün istirahəti üçün səhər yeməyi daxil, minimum 60-70 manata başa gəlir.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Ölüm saçıyan aşırımlar: qoruyucu sədlər niyə çəkilmir?

Ekspert: "Yolu istismara verdikdə bütün texniki göstəricilərə riayət etmək lazımdır"

Yay mövsümü yaxınlaşdıqca insanlar dağlıq ərazilərdə yerləşən rayonlarda, təbiət qoynunda istirahət etməyə can atırlar. İsmayılı, Qəbələ, Oğuz, Quba, Qusar və digər bu kimi bölgələr daha çox üz tutulan yerlərdəndir. Lakin istirahət etmək təəssüf ki, bəzən xoş sonluqlarla tamamlanmır. Dağlıq ərazilərdə yerləşən bölgələrin yolu aşırımlardan keçdiyi üçün tez-tez burada qəzalar baş verir.

Mayın 29-da Xızıda baş verən və ölümlə nəticələnən avtoqəza bu məsələni yenidən gündəmə gətirdi. Belə ki, rayonun Yarımcı kəndindən gələn mikroavtobus Qızıl Qazma kəndində dərəyə yuvarlanıb. Hadisə nəticəsində iki nəfər dünyasını dəyişib, 23 nəfər yaralanıb. Avtobusda olanlar Sumqayıt Dövlət Texniki Kollecinin müəllim və tələbələri olublar. Məlumatla görə, onlar Xızıya istirahət məqsədi ilə gediblər.

Musavat.com-un məlumatına görə, yuxarıda adlarını qeyd etdiyimiz bölgələrə gedən əsas yollarda təmir işləri aparılıb, asfalt örtüklər yenilənə də, aşırımların kənarlarında heç bir sədd tikilmir. Artıq illərdir ki, sərt aşırımların üstündə olan yol-

larda eyni vəziyyət müşahidə olunur. Hətta bölgələrdə dağ ətəyində ele yollar var ki, güclü yağışdan

sonra bu yola dağlarda daşlar yuvarlanır və avtomobillər oradan bir müddət keçə bilmirlər. Buna misal

olaraq, İsmayılı-Lahic yolunu göstərmək olar. Buranı sürücülər "riskli yol" adlandırırlar. Çünki hər zaman yuxarıdan daş düşə, yaxud da avtomobil sürürsən kənarında heç bir qoruyucu sədd olmayan yoldan dərəyə yuvarlana bilər. Elə Xızıda baş verən hadisə kimi...

Məsələ ilə bağlı musavat.com-a danışan ekspert Ərşad Hüseynov bildirdi ki, qanunvericiliyə uyğun olaraq, yol çəkilən zaman bütün standartlar nəzərə alınmalıdır: "Burada müxtəlif məsələlər var. Öncə sonuncu hadisədən Xızıda baş verən qəzadan danışsaq. Qəza baş verən yolun örtüyü normaldır. Ancaq bir məsələ var ki, yol çox sərttir. Sürücü öncədən anlamalıdır ki, həmin yol avtobus üçün deyil. Bunu anlaması üçün sürücünün hazırlıq səviyyəsi də normal olmalıdır. Konkret olaraq hesab edirik ki, Xızıda qəzanın baş verdiyi yerdən yalnız dinamik minik avtomobilləri keçə bilər. Yaxşı olardı ki, heç həmin yola avtobuslar buraxılmınsın. Dağ yollarına gəlincə isə bu yollarda, xüsusi tutucular olmalıdır. Yolu tikən zaman nəzərə almaq lazımdır ki, qoruyucu sədlər qoyulsun və qəza olan zaman avtomobil dərhal dərəyə getməsin. Bakı-Sumqayıt yolunda çəkilən demir çəpərləri əslində dağlıq yerlərdə olan sərt döngəli yollara çəkmək lazımdır. Orada enişlər, yoxuşlar var. Yolu istismara verdikdə, bütün texniki göstəricilərə riayət etmək lazımdır. Qanunvericilikdə isə bununla bağlı standartlar var. Bütün bu standartlar diqqətlə öyrənilməli, daha sonra yol təhvil verilməlidir".

□ **Əli RAİS**
□ **Fotolar müəllifindir**

Orxan Nadirov "İlhaməni oğulluğu öldürüb" ittihamlarına cavab verdi

"Ölümündən əvvəl özü mənə zəng edib dedi ki..."

"İlhamə Quliyevanı öldürən Orxanın əməlləri olub". Son vaxtlar mərhum xalq artistinin yaxınları daha çox bu iddia ilə oğulluğu Orxan Nadirovun barəsində ittihamlar səsləndirirlər. Yaxınlarının mətbuata verdiyi açıqlamalardan belə məlum olur ki, Orxan Nadirov onu böyüdü-bəsləyən xalq artistini ömrünün sonlarına yaxın hansısa səs yazması ilə şantaj edir, telefon zəngləri onu əsəbiləşdirmiş. Hətta onun ürəyini "partladıb" ölümünə səbəb olan sonuncu telefon zəngi də məhz O.Nadirova məxsus olub.

Haqqında səslənən ittihamlarla bağlı xalq artistinin oğulluğu Orxan Nadirov "Yeni Müsavat"a müsahibə verib. Müsahibəni təqdim edirik:

- İlhamə xanımın yazınları iddia edir ki, məhz sizin zənginizdən sonra İlhamə xanımın vəziyyəti pisləşib və gözlənilmədən dünyasını dəyişib. Sonuncu dəfə İlhamə xanımın nə vaxt telefon əlaqəsi saxlamışdınız?

- Əvvəla, iddianı irəli sürməzdən qabaq hər hansı bir formada sübut olmalıdır. İkincisi, Allaha şükür ki, 21-ci əsrdir və telefona daxil olan, çıxan zənglərin hamısı qeydiyyatda düşür. Yeni hamısının surətini çıxartmaq, kim kimə zəng edib, kimdən kimə zəng gedir, kim nə danışdısa onu

da bilmək olur. Ölkəmizin qayda-qanunu, hüquq-mühafizə orqanları, yəni bu işlə tam ciddi surətdə məşğul olacaq insanlar var, ölkə dərəcəlik deyil. Kiminsə başqasının haqqında qərəzli mövqə irəli sürməsi o demək deyil bu belədir. Həmişə demişəm, indi də deyəcəm, hər kim mənim barəmdə qərəzli söz deyirsə və onu sübuta yetirə bilməsə, qanun qarşısında cavab verəcək.

O ki qaldı mənim zəngimdən sonra əsəbiləşməsinə, bu, əsla belə deyil. Mərhum anam mənə 24-dən 25-nə keçən gecə özü zəng etmişdi. Mənim olduğum yeri məndən soruşub. Demişəm ki, şəhərdəyəm. Mənə irad tutdu ki, sən niyə bu vaxt çöldənsən, saat

11-dir, sənin evdə uşağın var. Dedim ki, bir saata gədirəm evə. Savabı bu oldu ki, evə çatan kimi mənə zəng et, uşaqla danışım. Dedim "yatmasa zəng edə-rəm, danışarsan"... Yeni aramızdakı danışmaq belə olub.

Anamın rəhmətə getməsindən 3 aydan çox vaxt keçir. Yəni bu vaxt ərzində o qədərmi hüquq-mühafizə orqanları aciz oldu ki, araşdırma aparıb çıxarda bilməyiblər sonuncu zəng Orxandan gedib və o əsəbiləşib?! Belə çıxır ki, bu ittihamı irəli sürənlər hamıdan ağıllıdır, hüquq-mühafizə orqanlarında işləyənlərdən də?

Heç kim özünü ağıllı göstərməsin.

- Əli Mirəliyev də deyib ki, siz onu hansısa səs yazısı ilə şantaj edibsiniz və İlhamə xanım bundan çox narahat olub qorxurmuş.

- Cəfəngiyyətdir! Əgər belə bir şey olsaydı hüquq-mühafizə orqanları bu məsələni araşdırardı.

- İlhamə xanımın dayısı oğlu Eldar İsmayilov, Əli Mirəliyev və köməkçisi Fatma Əliyeva bildirişlər ki, sonuncu dəfə Binəqədi polis idarəsinə çağırılanda sizi müğənni Ağadaş

Ağayevin zəngi qurtarıb. Baş bu əhvalat necə olub?

- Olar ki, sizə bir sual verim? Sizin fikrinizcə, İlhamə Quliyeva, yəni mənim anam bu dərəcədə zəif adam olub ki, mənim hansısa bir polis problemim olsa Ağadaş Ağayevə zəng edib ondan nəse xahiş etsin? Əgər belə bir şey olsaydı Ağadaş müəllim yəqin ki, bu məsələyə münasibət bildirərdi. O ki qaldı Binəqədi polisindəki işlə bağlı, bəli, iş olub və mən ora şahid qismində getmişəm.

- Bəs sizcə, niyə üç şəxs bir ağızdan eyni iddianı söyləyir?

- Bunu onların özlərindən soruşmaq lazımdır. Əgər bunun üçü də bir sözü deyirsə, bu, hazırlanmış ssenariyə bənzəyir. Üç aktyor eyni ssenarini təkrar edir.

- İlhamə xanımın bacısı İradə xanım da açıqlamasında qeyd etmişdi ki, mərhum xalq artisti ona gəlmiş son zəngdən sonra əsəbiləşib, ürəyi dözməyib, dünyasını dəyişib. Sizcə, sonuncu zəng kimdən gələ bilərdi? İlhamə xanımı bu qədər əsəbiləşdirən nə ola bilərdi?

- Vallah, mən bu barədə heç nə deyə bilmərəm. Çünki hazırda telefon

ekspertizadadır, prokurorluq da bu işlə məşğul olur, mən istintaqa müdaxilə edə bilmərəm. Sonda, yekunda hər şey müəyyənləşəcək - kimdən gəlib zəng, kiminlə danışılıb. O ki qaldı İradə xanımın, onun özü bu barədə fikir irəli sürməyib, əgər özünün hansısa müsahibəsi varsa, bu, başqa məsələ. Amma kiminsə İradə xanımın adından istifadə edib danışsın, çox nahaq yerə! Yəni İradə xanım heç vaxt belə bir fikri irəli sürə bilməz. Sürməz!

- Haqqınızda səslənən iddialardan biri də budur ki, sizin nə təhsiliniz, peşəniz, nə də işiniz var, dələduzluq etməklə qazanc əldə edirsiniz. Bu barədə nə deyərdiz?

- Mən özüm hüquqşünasam, Odlar Yurdu Universitetini bitirmişəm. Əhməd Vəliyevin tələbəsi olmuşam.

- Hazırda hardasa işləyirsiniz?

- Bizneslə, ticarətlə məşğulam. Uzun illər turizm xidmətlərində işləmişəm. Özümün də dostumla şərikli turizm şirkətim olub. Turizm

sahəsinə meyilli olmuşam, baxmayaraq ki, hüquqşünasam...

Açıq, bir kəlmə söz deyim sizə. Adətən mətbuatdan özümə qarşı həmişə qərəzli mövqə görmüşəm. Ona görə açıqlama verməkdən qaçmışam... İnsan həyatda gərək düşünüb, dərk edib danışsın, yaşına, saçının ağılığına, özünə hörmət qoymalıdır. Kiminsə barəsində hər hansı fikir irəli sürməzdən əvvəl birinci növbədə fikirləşmək lazımdır ki, bu ittihamı irəli sürürəm və bunu sübuta yetirə bilməsəm, o adam mənim haqqımda məhkəməyə, polisə müraciət etsə, ona cavab verə biləcəm, ya yox? Barəmdə qərəzli fikir söyləyən insanların hər biri barədə rəsmi surətdə polisə, məhkəmə orqanına müraciət edəcəm. Hamı ilə qanun çərçivəsində rəftar edəcəm, qeyri-qanuni bir şey etməyəcəm. Kim nə ittiham irəli sürür, Allah canını sağ eləsin, heç nə demirəm. Allah hamının köməyi olsun, necə deyirlər, qarşısına çıxarsın hər bir şeyi. Allah özü hakimdir. Əgər mənim hər hansı bir təqsirim, günahım varsa, qanun və Allah qarşısında cavab verməyə hazırım. Amma əgər yoxdursa, mənim barəmdə pis, səhv fikir söyləyib, məni ləkələməklə nə isə əldə etmək istəyirlərsə çox səhv edirlər. Bir məsəl var, "ağ ləkə götürmür".

- Fərəngiz Mütəllibova müsahibəsində bildirmişdi ki, "İlhamə xanımın məzarı üstə getdim və dəhşətə gəldim... əvvəllər gülə - çiçəyə tutulan İlhamə xanımın məzarı üstə heç nə yox idi?" Doğrudanmı bu gün İlhamə xanımın məzarı tənhalığa qarşılıq olub? Siz özünüz qəbir üstünə gedirsiniz?

- Aydınlıq gətirim sizə. Fəxrə Xiyaban idarəsi çox gözəl təmizliyə riayət edir. Hazırda havalar da istidir, ora qoyulan gül bir gündən artıq qalmır. Əgər bugünkü havada qəbir üstündəki gül solubsa onu təmizləyirlər. Amma hər həftənin 4-cü, 5-ci günü ora gül aparıram. Həftə ərzində bir dəfə ziyarət edirəm.

□ Xalidə GƏRAY

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtıdan tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızılı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Yenilik! Rusiyada təhsil almış və Moskvada müdafiə etmiş

tibb elmləri namizədi, təcrübəli həkim

Darya İvanovna

varikoz və postvarikoz trofik yaraları, habelə diabetik yaraları özəl metodika ilə, cərrahi müdaxiləsiz müalicə edir.

Tel (051) 634-40-01

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALİCƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Etoris" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gözləmədən - lateks halqə qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

Bir çox ölkələrdə dərs ili sentyabrın 1-də başlayıb mayın 25-də yekunlaşır. Azərbaycanda illər öncə tədris ili bu cür idi. Ancaq bir neçə il əvvəl sentyabr ayı həddən artıq isti keçdiyi üçün dərslərə sentyabrın 15-də başlandı və mayın 31-dək davam etdi. Bu il isə dərs ilinin yekunlaşma müddəti iyunun 14-dək uzadılıb. Bu da ictimai qınağa səbəb olub.

Bir çox narazı valideynlər buna görə təhsil nazirinə, digər səlahiyyətli orqanlara müraciət edərək dərs ilinin sentyabrın 1-i başlayıb mayın 25-də yekunlaşmasını xahiş edib. Bunun üçün də petisiya və imzatoqlama kampaniyası başlayıb. Bəs dərs ilinin təzədən sentyabrın 1-də başlayıb iyunun 14-nə kimi uzadılmasının hansısa pedaqoji faydası varmı?

Təhsil Şurasının sədri Əjdər Ağayev tədris ilinin sentyabrın 1-i başlayıb mayın sonunda yekunlaşmasını daha məqbul saydığını dedi: "Sentyabrın 1-də dərs ilinin başlanması çoxillik təcrübə nəticəsində təsdiqlənmişdi. Yeni 1 il, 5 il yox, illərin təcrübəsi nəticəsində olmuşdu. Dərs ilinin başlanması və qurtarması məsələsi həm də maneroloji münasibətlərlə, yəni hava ilə müəyyən olunur, insanın fizioloji davranışı, sağlamlığı ilə həll olunur. Fizioloji göstəricilərə görə dərs ilinin sentyabrın 1-dən başlanması və mayın axırına qədər davam etməsi daha önəmlidir. Dərs ili mayın 25-də yox, 30-da yekunlaşa bilər. Bir neçə il bundan əvvəl sentyabr ayında bərk istilər baş verdi. İstilər sentyabrın 1-də də davam etdiyindən, qərara alındı ki, dərs ili sentyabrın 15-də başlasın. Bu, əslində müvəqqəti bir qərar idi. Sonradan nədənsə, müəyyən insanların yay tətildə harasa gəzməyə gedib gec qayıtması ilə əlaqədar onlara şərait yaratmaq üçün görünür, sentyabrın 15-ni

məqbul hesab etdilər. Bu mənim şəxsi fikrimdir. Amma bir

neçə il keçdikdən sonra bəlli oldu ki, bizim tədris ili müddəti təhsil təcrübəsi zəngin olan xarici inkişaf etmiş ölkələrin müddətindən azdır. Ona görə düşündülər ki, biz gərək bunu uzadaq. Uzadaq ki, tədris müddəti onlara uyğun olsun və tədris ili müddətində keçilən saatların da sayı artsın. Çünki inteqrasiyada, ümumiyyətlə, əməkdaşlıq müqavilələrində xarici təhsil müəssisəsi ilə Azərbaycan təhsil müəssisəsinin uyğunluğunu nəzərə alırıq və xaric də bunu nəzərə alır. Yəni bu məqsəd üçün uzadıldı. Digər tərəfdən, mayın axırına

qədər psixoloji cəhətdən artıq oturmuş vəziyyətdə idik. Mayın axırından sonra iyunun 14-nə qədər olan müddətdə nə müəllimlər, nə də şagirdlər psixoloji cəhətdən də hazır deyillər. Bu, əzab-əziyyətli bir əməyə çevrilir. Bizim ölkəmiz dünyanın isti qurşağında yerləşir. Məktəblərimizin heç sərinləşdirici imkanları da yoxdur. Bəziləri düşünür ki, xaricdə belə bir imkan varmı? Axı biz niyə

raxılış imtahanları həyəcanı, bunların hamısı basqı yaradır və uşaqlar heç nə öyrənmə biləcəklər".

Ə. Ağayev valideynlərin irəli sürdüyü bu təşəbbüslə razı olduğunu və dəstəklədiyini bildirdi: "Kim ki, dərs ilinin sentyabrın 1-i başlayıb mayın sonunda bitməsinə istəyirsə, mən onlarla şərikəm. Çünki bunun elmi, pedaqoji, psixoloji əsası var. Ümumiyyətlə isə bu

malıdır. Alınarsa, ənənəni bərpa etmək və o təcrübədən istifadə edərək tədris ilimizi qura bilərik. Düşünürəm ki, bunun da hərtərəfli faydası ola bilər".

Xatırladaq ki, Təhsil Nazirliyi valideynlərin dərs ilinin sentyabrın 1-i başlayıb mayın 25-i yekunlaşsın təşəbbüsünə mənfi cavab verib. Nazirliyin açıqlamasına görə, dəyişikliyin əsas məqsədi şagirdlərin təlim yükünün azaldılması, proqram materiallarını sə-

Dərslərin 1 sentyabrda başlayıb 25 mayda bitməsinə ekspertlər "hə", nazirlik "yox" deyir

Əjdər Ağayev: "Tədrisin sentyabrın 1-də başlamasının elmi, pedaqoji, psixoloji əsası var"

təşəbbüs şəraitimizə də uyğundur. Bu baxımdan elə bilirdim ki, dərs ilinin sentyabrın 1-də başlaması daha faydalıdır. Hətta ötən il iyunun 14-nə qədər dərslərin olması qərarı çıxanda belə mən o zaman da fikrimi bildirmişdim və təəccüb etmişdim ki, niyə ənənəni qoyub, isti vaxta qədər dərsləri uzadı. Onda da bildirmişdim ki, əgər iyunun 14-nə qədər dərslər davam edəcəksə, məktəblərimiz ona uyğun qurulmalıdır. Bizim neçə məktəbimiz var ki, qışda istiliyi yoxdur, yayda da sərinliyi. Buna görə də bütün bu faktorlar nəzərə alın-

məli mənim səmərəli üçün əlavə təhsil mühitinin yaradılması məqsədilə olub. Belə ki, məktəblərdə dərs günlərinin miqdarının az olması fənlər üzrə mövcud təlim proqramlarının şagirdlər tərəfindən səmərəli mənimsənilməsinə çətinliklər yaradır, xüsusilə yuxarı siniflərdə həftəlik tədris yükünün artmasına səbəb olurdu.

Nazirliyin cavabında o da vurğulanıb ki, 1-14 iyun tarixləri yaz fəslinə təsadüf etdiyindən iyun ayında dərslərin keçilməsi hava şəraiti baxımından çətinlik törətməyəcək.

□ Günel MANAFILI

Bakıya gələn turistlərin dollar dəyişmək problemi

Ölkədə valyutadəyişmə məntəqələri yoxdur, banklar istirahət günləri işləmir və...

"Formula 1" yarışları, həmçinin yay mövsümü ilə bağlı ölkəyə gələn turistlərin yaşadığı ən böyük çətinlik heç şübhəsiz ki, valyuta dəyişmə ilə bağlı olacaqdır. Paytaxtda valyutadəyişmə məntəqələrinin minimuma endirilməsi manata ehtiyacı olan turistlərə ciddi diskonfort yaradacaqdır. Heç kimə sirr deyil ki, turistlər aeroportlarda valyuta dəyişməyə üstünlük vermirlər. Bu, təkcə Azərbaycana gələnlər üçün keçərlidir. Xarici ölkəyə yollu düşən istənilən turistə "aeroportda pul dəyişmə, şə-

hərin içi ilə müqayisədə kurs fərqi çox böyük olur" məsləhəti verirlər. Və ya taksilə puluna bəs edəcək qədər, kiçik məbləğdə pul dəyişənlər alış-veriş, gəzinti üçün daha böyük məbləğdə pulu şəhərin mərkəzində dəyişirlər.

Bakının indiki durumunda isə valyutadəyişmə məntəqələrinin barmaqla sayılacaq qədər azalması bu məsələdə ciddi problem yaradır. Hətta paytaxt sakinləri belə bu məsələdə ciddi əziyyət çəkirlər. İllərdir valyuta dəyişiklikləri məntəqələr bağlandığı üçün bəzən kiçik

bir məbləğ dəyişmək üçün bütün şəhəri ələk-vələk etməli olurlar. Təbii ki, bu məqamda əsas yardımçı vasitə banklardır. Amma banklar da istirahət günləri işləmir. Hotellərdə, alış-veriş mərkəzlərində valyutadəyişmə məntəqələrinin minimum sayda olması birbaşa turistə, bütövlükdə isə turizmə sabotaj deyilmir?

Təsəvvür edin ki, paytaxta gələn, məsələn, İçərişəhərdə gəzən turistlər əntiq bir əşya və ya Azərbaycanın simvolunu əks etdirən suvenir almaq istəyir. Amma xarici valyuta ilə

alış-verişin qeyri-qanuni olması, pulunu dəyişəcək terminalın olmaması da problem yaradacaqdır. Bundan başqa, əksər xarici ölkələrdə mövcud olan turist informasiya mərkəzləri 7/24 fəaliyyət göstərirlər. Ölkəyə həftənin istənilən günü və saatında gələn turist mərkəzin nəzdindəki valyutadəyişmə məntəqəsində öz pulunu milli valyuta ilə dəyişə bilər. Bakıda təəssüf ki, belə bir imkan da yoxdur.

Bütün bunlar isə ona gətirir ki, biz turistin "əlini cibinə salmasına" rəsmən imkan vermirik. Nəticədə isə turistlərin səyahət

etdikləri ölkələr barədə öz fikirlərini bölüşdükleri saytlarda, forumlarda Azərbaycanla bağlı bu neqativ məqam öz əksini tapır - pulumuzu dəyişməyə yer tapa bilmədik, çox əziyyət çəkdik...

Bəs bu problemin həlli nədən keçir? Xüsusən yarışlar ərəfəsində hansı çıxış yolları tapılmalıdır ki, turistlər zərərçəkən durumuna düşməsin?

İqtisadçı ekspert Azər Mehtiyev müsavət.com-a açıqlamasında bildirdi ki, hazırda bu problem Bakıda adət halına çevrilib. Onun sözlərinə görə, hazırda valyutadəyişmə məntəqələri ilə yanaşı, bankomatlardan da dollar çıxarmaq problemə çevrilib. Müsahibimiz bildirdi ki, turizmini inkişaf etdirmək istəyən istənilən şəhərlərdə mehmanxanalarda

pul dəyişmə imkanları mövcuddur: "Xüsusən şəhərin ən çox turist cəlb edən hissələrində belə yerlər olur. Son aylar paytaxtda valyutadəyişmə məntəqələrinin kütləvi şəkildə bağlanması oldu. Təbii ki, şəhərin bütün ərəzələrində bu qədər məntəqəyə ehtiyac yox idi. Amma turistlərin çox olduğu yerlərdə bu məntəqələr təmin olunmalıdır. Mehmanxanalarda da xüsusən həmin problem həllini tapmalıdır".

Müsahibimizin sözlərinə görə, pul olmayan turist təbii ki, problem yaşayacaq, alış-veriş edə biləcəklər, pul xərcləmə imkanları minimuma enəcək. Ekspert dedi ki, bu, turistlərin ölkəyə marağını azaldan, onu gözədən salan məqamdır.

□ Sevinc TELMANQIZI

MUSAVAT

Son səhifə

N 117 (6438) 31 may 2016

Uşaqlar ona görə dəcəllik edir ki...

Türkiyəli uşaq psixoloqları müəyyən edib ki, 3-11 yaşlı uşaqların valideynlərinin sözlünə qulaq asmaması, onları incitməsi daha çox diqqət çəkmək cəhdi ilə bağlıdır. Xüsusən anaların iş qadını olduğu bu zamanda uşaqlar onlardan "oğurlanan" vaxta görə mübarizə aparırlar. Psixoloqlar müəyyən edib ki, uşaqlar bu cür asi davranışları ilə analarının onlar barədə daha çox düşünməsinə nail olmaq istəyir. Araşdırma rəhbərlik edən psixoloq Nadir Özdiçək açıqlayıb ki, analar məhz uşaqların əcaib hərəkətlərindən sonra sanki silkələnir: "Analar məhz bu zaman uşaqlarına az vaxt ayırdıqlarının fərqi nə varır və onların tərbiyəsinə, davranışına xüsusi diqqət ayırır. Amma uşaq bunu daim təkrarlayırsa, onu psixoloq yanına aparmaq lazımdır".

Başı ilə 155 qoz sındırdı

Pakistan sakini Məhəmməd Rəşid başı ilə 155 qoz sındırıb. Lenta.ru Sky News-a istinadən xəbər verir ki, sözügedən rekordda Pəncab ştatında baş tutan gənclik festivalında imza atılıb. Bu nəticə dünya miqyasında yüksək göstərici hesab edilir və hətta Ginnesin Rekordlar Kitabına da düşə bilər. M.Rəşid isə döyüş sənəti ilə məşğuldur. Onun 155 qozu başı ilə qırması üçün nə qədər məşq etdiyi dəqiq bilinmir. Bundan öncəki "qozqırma" rekorduna 2012-ci ildə imza atılıb. Həmin vaxt Nyu Yorkda Aşrita Furman adlı şəxs 44 qozu alını ilə qırsa da, müdafiə məqsədilə alını şarfla bağlayıb.

Bu saatlarda mütləq yatın

Həkimlər xəstəliklə mübarizə aparmaq üçün saat 23:00 ilə 02:00 arasında yatmağı vacib sayır. Qrip virusunun ətrafı bürüdüyi bu günlərdə mütəxəssislərdən tez-tez sağlam qidalanma və gigiyena qaydalarına diqqət yetirilməsi lazım olduğu barədə fikirlər eşidir. Qripə mübarizədə sağlam qidalanma və gigiyena qədr "sağlam bir yuxu" da son dərəcə əhəmiyyətli rol oynayır. Ciddi və yorucu iş tempinə bir də yuxusuzluq və qrip epidemiyası əlavə olununca, bədən təqətdən düşür. Keyfiyyətli və sağlam bir yuxu xəstəliklərlə mübarizədə əhəmiyyətli rol oynayır. Yuxu əsnasında xüsusilə də qarantlıqda ifraz olunan melatonin hormonu bədəninə çox fayda verir.

Melatonin ifraz olunan saatları qaçırmamaq lazımdır. Melatonin

hormonu xüsusilə gecə 11-dən sonra ifraz olunmağa başlayır və gecə 2-yə qədər davam edir. Səhərə doğru isə yavaş-yavaş azalır. Ona görə xüsusilə bu saatlardakı yuxunu qaçırmamaq lazımdır.

Uşaqlarını cəzalandırmaq istədilər, ayı yedi

Yaponiyanın Hokkaido adasında ana və atası tərəfindən cəzalandırılaraq meşəyə atılan uşağın tapılması üçün geniş əməliyyatlara başlanıb. Yetkililər şənbə günündən bu yana itən 7 yaşındakı oğlan uşağının tapılması üçün davam edən əməliyyata 150 nəfərin qatıldığını açıqlayıb. Polis sözcüsü açıqlayıb ki, ata və anası öncə uşaqlarının ot toplayan zaman itdiyini deyib, amma bir saat sonra onu cəzalandırmaq məqsədilə maşından düşürdüklerini etiraf ediblər. Polis deyib ki, valideynlər bir neçə dəqiqə sonra uşağı atdıqları yerə geri qayıtsalar da, onu orda tapmayıblar. Uşağın atası "Sankei" qəzetinə açıqlamasında deyib ki, parka apardıqları zaman uşaq maşınlarla və insanlara daş atdığı üçün ona dərs vermək istəyib. Bu səbəbdən də onu bir az qorxutmaq üçün meşədə maşından endirib: "Oğlum hərəkətli bir uşaqdır. Amma indi çox narahatam". İlk ehtimallara görə, uşağı ayı yeyib. Çünki onun düşürüldüyü yer ayıların bol olduğu məkan sayılır.

Maşını qəzaya uğradı, 2 sutka maşında qaldı

ABŞ-in Texas ştatının sakini qəzaya uğradığı maşının içində 2 sutka qalıb. Lenta.ru saytının yaydığı xəbərə görə, qəza 26 mayda baş verib. 75 yaşlı Vanda Mobli ailəsinin yanına gedəndə qarşıdan gələn maşınla toqquşmamaq üçün qəfil dönüb edib və yol nişanı ilə toqquşub. Nəticədə maşın uçuruma yuvarlanıb. Moblinin dediyinə görə, yoldan gedən maşınların səsinə eşidirmiş, amma maşından çıxıb zəng etmək, yardım istəmək üçün gücü olmayıb. Günorta havanın temperaturu 32 dərəcəyə qədər artdığı üçün qadın maşınında qalan az miqdarda sudan qənaətlə istifadə edirmiş. Qadının axtarışı ilə ona aramsız zəng edib, cavab ala bilməyən qohumları məşğul olub. Bazar günü nəvəsinin həyat yoldaşı şosesdə maşınla vurularaq əzilmiş bir yol nişanı görüb şübhələnib. Yol nişanından bir az aralıqda uçurumda isə nəvəsinin maşını görüb. Hazırda 75 yaşlı qadın xəstəxanada müalicə olunur.

QOÇ - Olduqca riskli gündür. Çıxardığınız qərarlar yaxın gələcək üçün taleyinizi həll edə bilər. Göy qübbəsi haqqınızda nıkbindir. Amma nəzərə alın ki, mənfə enerjili Ay bürcünüzdədir.

BUĞA - Bu təqvimdə aktivliyinizi birə-beş qat artırmalısınız. Ona görə də şəxsi məqsədlərinizə naminə müəyyən ünvanlara baş çəkməyiniz vacibdir. Əmin olun ki, sizə kömək edənlər tapılacaq.

ƏKİZLƏR - Maliyyə problemlərinə görə darıxmayın. Ulduzlar yaxın vaxtlarda sizi varlandıracaq. Bu günsə evlə bağlı maneələrin həllinə çalışmalısınız. Səhhətinizə ciddi yanaşın.

XƏRÇƏNG - Ailə üzvlərinizlə müəyyən anlaşılmazlıqlarınız gözlənilir. Çalışın ki, yaranmış konfliktləri sülhə doğru istiqamətləndirəsiniz. Tanrıya zidd addımlardan əl çəkin.

ŞİR - Qarşınızda duran öhdəliklərin çoxluğu sizi üzüməlidir. Əgər bu vəzifəni icra etməkdə tərəddüdünüz varsa, dost-tanışlarınızın məsləhətlərindən bəhrələnin. Qətiyyətli olun.

QIZ - Şəxsi münasibətlərdə meydana çıxan mübahisəli situasiyalar qismən də olsa, qaydasına düşəcək. Sadəcə, təmkin göstərmək lazımdır. Bu gün ocaq və pirlərə getmək düşərlidir.

TƏRƏZİ - İşgüzar sövdələşmələrdə iştirak etmək və gələcək planları götür-qoy etmək üçün səmərəli gündür. Axşamı bütünlüklə sevdiyiniz insanlara həsr edin. Onlarla birgə olmağa çalışın.

ƏQRƏB - Kənardan kömək göstərən olmasa, hansısa cəhdinizin baş tutma ehtimalı reallaşmayacaq. Ümumiyyətlə, bu tarixdə yalnız başqalarının məsləhəti ilə hərəkət etməlisiniz. Axşam qonaq getməyə dəyər.

OXATAN - Fikir və düşüncələrinizdə qətiyyətli olsanız, hər hansı problemlə rastaşmayacaqsınız. İqlimin təhərindən asılı olmayaraq günün ikinci yarısında qonaq getmək əlverişlidir.

OĞLAQ - Ümumi məziyyətlərinə görə xoş gündür. Bir şərtlə ki, işgüzar sövdələşmə və müzakirələrinizi bir kənarə qoyasınız. Qarşılıqlı münasibətlərdə ürəyinizcə olan hadisələr mümkündür.

SUTÖKƏN - Astroloji göstəricilər ovqatınızın havadan asılı olduğunu bəyan edir. Deməli, iqlim ürəkaçan olsa, nəzərdə tutduğunuz işlər də qaydasında gedəcək. Özünüzü gərginliyə salmayın.

BALIQLAR - O qədər də uğurlu gün deyil. Maneələriniz çox olacaq. İkitərəfli danışıqlarda təşəbbüskarlığı əldə saxlayın. Əsas diqqətinizi maliyyə problemlərinə və səhhətinizə yönəldin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Viski qoxulu parça hazırlandı

Sotlandiyadakı Heriot Vatt Universitetində viski qoxulu parça istehsal ediblər. Bu barədə ali təhsil müəssisəsinin rəsmi saytında qeyd olunub. Harris Tweed kampaniyası ilə ortaq hazırlanan parça Akva Alba viski qoxusu verən element kimi qoxuyur. Universitetin meneceri Cim Mak Vi deyib ki, sözügedən ali təhsil müəssisəsi neçə ildir ki, "ağıllı tekstil"lə məşğul olur. Qoxunun hazırlanması üçün mikrokapsul texnologiyasından istifadə olunub ki, bu da daha öncə yüksək uqur əldə edib.

Sözügedən parçanın harada və hansı məbləğə satılacağı hələlik açıqlanmayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750